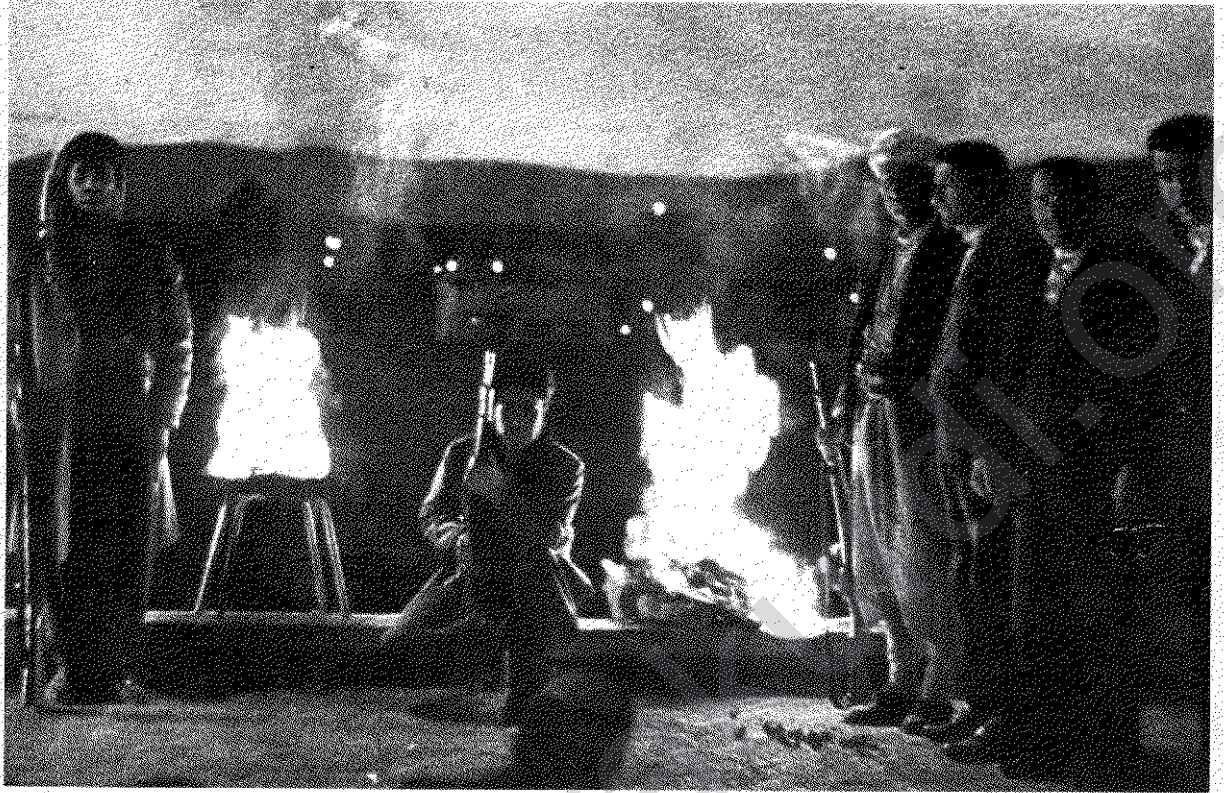

DEMOKRAT

Kovara Siyasî û Çandî Hejmar: 7 Adar 1990

Xwendevanên hêja!

Jimara 7 emîn ya Kovara me "DEMOKRAT" bi sernivîsoka "MEHA ADARÊ Û KURD" dikeve ber destên we. Ev, meha Adarê ku pir caran buye şahîdê dîroka tevgera rizgarixwaza Kurd û Kurdistan, bi nivîsoka heval S. Sîwanîj careka din aşkere û ronî dibe . Ji NEWROZ ta serhildana Şêx Seîd, jî Şêx Seîd ta Dêrsim, ji Dêrsim ta Qadî MiHEMED ê Komara Mahabad, jî Qadî MiHEMED ta Serok Mistefa BARZANî bi ev buyeran meha Adarê hatiye dagirtin.

Berî vê demek kwirt, perîşanên bêkes, Penaberên Kurdistana jêrîn, dîsa ji aliyê xwinmijên Îraqî û bi karbidestên wan li Diyarbekir hatin jehirdan. Li ser ev buyera hanê, xebatkarên Kovara me ya "DEMOKRAT" ji Diyarbekir rewşa Penaberan tînin ber çavên me.

Gelo kê, zanayê mezin Îsmail BEŞİKÇÎ bi xebata xwe ya zanistiyê nas nake? Ev tekoşerê giranbuha dîsa ket bin lepên xwinmijên Tirk. Wê dîsa bi dehan sal mirovek zanyar mîna Îsmail BEŞİKÇÎ, li ser gotin û nivîsandinên xwe yê rast û dirist, Zîndan û Dadgehên Tirkanda bimîne.. Li ser çawabuna rewşawî nivîsokek di Kovara me de amadeyê xwendina we ye.

Roj derbaz dibin.. Meh derbaz dibin.. Sal derbaz dibin. Lê Rewş di navbera kurdan de ne ghiştiye cihekî pêwîstî. Ji rexnekirina Rêzanî dur, rexnevaniya hin nivîskarên Kurd mîna O. KOTAN, bi rexneyên puç û vala keviran li tevaya Tevgera Rizgarixwaza Kurdistanê davêje. Heval simko Şervan bi sernivîsoka "Siyasal Sorunlar" mî, Siyasal Sorumsuzluk mu? li ser ev çenda hanê disekine.

"DEMOKRAT"

DEMOKRAT

Kovara Siyasî û Çandî

Hêjmar: 7. Adar. 1990

Xwedî: Weşanên Demokrat, Goran Cizîrî

Berpirsiyar: R.W. AMEDî

Teknik: L. Cengîn, Simko, Zozan

Navnîşan: (Adr.) Postlagerkarte Nr: 132117 E

Postamt 12, 1000 Berlin 12

Hemû Cîhan xwe diguhure, lê Kurd?

R.W. AMEDI

Di salên dawîn de, bi taybetî di sala 1989, de gelek welatan xwe guhartin, an jî ji bo pêşketinawelatên xwe gavên nû avêtin. Li gor daxwiyaniya wan welatan, guhartin û xwenûkirin ji bo wan pêwîstiyek jiyani bû. Ji ber ku civak û sistema wan ji gelek salan vir ve beramberê rawestane metirs de mabû. Jiyana gel û welatê wan roj bi roj dijwar dibû û paş ve diman.

Hinek ji wan welatan şaşî, nebaşî û kêmasiyên xwe dîtin û bingeha guhartinê civakî avêtin holê. Lê, hinek ji wan jî xwedî desthilata dîktatorî mîne çawuşesku, jîvkovû honîker ûhw. Ji aliyê karker û xebatkaran hatin kûştin an jî ji serokatiya welat hatin dîrxistin. Ev buyerên hanê jiyaneke nû ava dike ji bo welatên Rojhilatî, û bê guman tesîra xwe belavê tevaya cîhanê dike.

Em werin ser rewşa Kurdistana xwe; çawa ku hinek tişt bûne sedem, ku ew welatên li ser tê axaftin tim û tim paş de mabû, Her wisa jî, di pîrsa Kurd û Kurdistanê de jî hinek kelem û nexweşî bûne sedem ku Kurdistana me hêjî perçe perçe di bin zilm û zordariya xwînmijan de dînale.

Çine ev sedem, kelem û nexweşî ku bûne bend û bela li ber pîrsa Tevgera Kurdistana me? Iro divê her rêxistin û partiyek Kurdistanî li bersiva vê pîrsa jorîn bigere. Emê nikaribin di naveroka vê nivîsokê de, dest bi eşkere kirina hemû şaşî û kêmasiyên rêxistinê bikin. Lê divê, em bi lêkolîna çend sedemên herî giring bala xwendevan, welatparêz û ronakbîrên Kurd bikşînin ser pêwîstiya xweguhartin û xwenûkirina Rêxistin û şexsiyetên Kurd.

Kurdistana, bi taybetî piştî sala 1975. de bû meydana şaşîyên herî mezin. Rêxistin û Şexsiyetên Kurd ji rastiya welatê xwe dîrketibûn. Ew ketibûn dîv çêbûna "Şoreşa cîhanê".

Xwe guhartin û xwe nûkirin prensîba pêşketinê ye

"Enternasyonalîzm" ji devê wan kêmanedibû. Destên xwe dabûn "Sosyalîst" ên Tirk, Erebi û Faris. Tevî wan şerê dîrok, serok û rêberên Kurdan dikirin. Li gundan, gava pêwîst dibû Kurd bûn, lê liba Tirk, Erebi, Faris û metropola wan de "Komonîst" bûn. Ji wan ditirsyan ku xwe wek Kurd bidin naskirin. Ji ber ku "Pêşveru" tîya wan "kêman" dibû. Kirina Kurdistanê mîna Vîetnam, Angola, Kamboçya ûhw. Hoşimîn bû "Apê me, Stalîn bû "Serok" ê me. Enwer Hoca bû "Rêberê me. Lê serokê serokan Mistefa BARZANÎ bû "Kevneperest". Ev nexweşiya gen û gemar bû kar û barê rojane ya "Ronakbîr" ên Kurdan.

Gava Kurdên me ev bîr û bayeriya ûtopîk, virt û vala xwe dixapandin, Tevaya welatên cîhanê ji bo maf û parastina welat û mîletê xwe, ku pêwîst dibû, mafên mirovatî û mafê çarenûsa mîletên din digirtin bin lîngên xwe.

Dema di nava sietekî de Rejîma BAAS 5000 zarok, jin, kal û xort qetil kirin, ji "Dost" ên stratejîkî tu protestoyek nehat çêkirin.

Eva ji were baştirîn nimûne; "Rejîma BAAS li dijî Kurdan çêkên kîmyewî bikar ne anîye". Binêr Prawda 11. îlon 1988...

Li koma mîletan, amadekirina Rezolûsyonek li ser rewşa Kurdan, ji aliyê welatên "Sosyalîst" û welatên Erebi hat red kirin...

Mîrov hê dikare nimûne li ser nimûne bide diyarkirin. Lê buyera Helepçe baştirîn nimûnebû ku rastiya

Kurdistana me careka din derket holê. Ev nimûneyên jorîn ji me re dide xuyakirin ku tevaya cîhanê di polîtîka cîhanê de tenê bi tenê mafên welatên xwe diparêzin û ji bo berjewendiya aburî ya xwe çavên xwe li beramber perçiqandina mafê mirovatî û mafê çarenûsa mîletan digrin.

Ji bo wê yekê divê Rêxistin û Partiyên Kurd jî vegerin ser rastiya xwe û berî her tiştî bibin Kurd û Kurdistanî. Bi çêkirina teoriyan, Enternasyonalîzm û bi sloganên germ Nete-wa Kurd rizgar nabe! "Hemû karker, xebatkar û Gelên bindest yekbin!" wek bîr û baweriyek baş û pîroz dimîne. Lê, rastiya polîtîka cîhanê bi şeweyek din pêş diçe. Divê em Kurd ji xwe re piçek hîne polîtîkayê bibin û di nava polîtîka cîhanê de bibin xwedî axaftin. Wê demê emê bikaribin tevgera rizgarîxwaza Kurd bighînin armanca xwe!

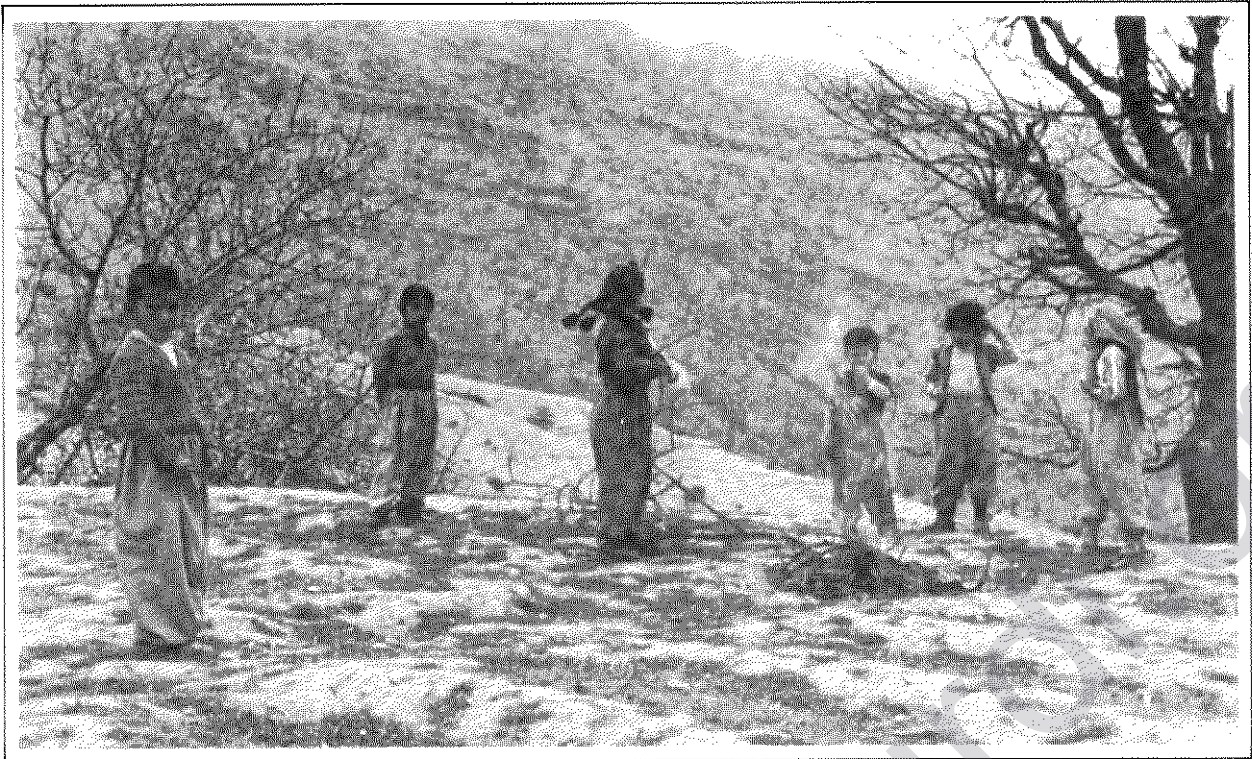
Gotina dawî; Partî, Rêxistin û şexsiyetên Kurd, divê vegerin ser rêya Kurd û Kurdistanî û xwe ji bo yekîtiya civakî û Netewî amade bikin. Ne ku, emê her û her bindest û kole bimînin ta dawîya jiyana xwe!

Tevaya cîhanê xwe guhartin, ji bo ku bikaribin ji her alî ve jiyana Gel û Welatê xwe bigîjin şên û xweşiyê. Dîktator û paşveroyên wan ketin nav pelên genî ya Dîrokê.

Baş e, ma gelo mafê mîletê Kurd jî tune ye ku ew ji mîna welat û Nete-wên cîhanê di rewşekî azad û serbest de serbixwe bijî?

Ma gelo mafê mîletê Kurd jî tune ye ku ew jî bi ew zimanê xwe ye şêrin, bi ew dîroka xwe ya pak û paqij, bi ew dewlemendî ya Çand û Kultura xwe bibe xwedî ax û Dewleta xwe?

Belê! ji bo pêkhatina ev çendana, divê her kes an her Partî û Rêxistin dîroka xwe ji nu ve li ber çavên xwe bigerîne û vegere ser rastiya welatê xwe. □

MEHA ADARÊ Û KURD

S. Sîwanij

Meha Adarê biharê dijî li hinek navçeyên Kurdistan...

Li hinek navçeyan, dîterikêne dijwariya xwe zivistan...

Lê, li hinek navçeyan dimîne zivistan li serê çiyân!

Dema deşta Kurdistanê me ya xweş û delal hemêza xwe bi ew baranbarîna geş ji meha Adarê re vedike, dilşadiya xwe li deştên hêşîn bi derketina kulîlkên rengîn dide xuyanîkirin. Lê ew çiyayên li bakura welat, derdora xwe bi berfa sipî

ya zivistanê didomîne. Newal û kolanên me yên Kurdistanê şêrîn, di hefta 3 yemîn ya meha Adarê de gûrgûra baranê hebuna xwe dide nîşanî. Ew kulîlkên ku ji nava berfa kevî derdikevin bi ew rengên xweş û delal, wek serketina jiyane dilê mirovan şad û xweş dikin. Ji aliyê din, gava mirov dewarên mezin dibê avdanê, lihevketina wan xweş tê ber çavên mirov. Qêrîn, şer û ber hevdu geryana wan ji aliyê zarokan diwestîne, ji aliyê din kêfa zarokan xweş dike. Lê...

Lê ev meha Adarê bi xwe, ji 200 salan vir de, ji bona mirovên çiyayî destpêka astengî, çetînayî û dijwariyê ye. Dema rê ji berfê vedibin, koledaran tevî karbidestên xwe mîna polîsên çiyayî, bi leşker û Lêderên-Taybetî dikevin hawara

gundiyan. Nemaze, dema serhildanên Netewî Gelê me ji ber vê zilma hanê xwe ji bo terka welatê xwe amade dikin. Hebûna wan hinek tiştbun ku miruv bi ew tiştana tenê dikare jiyana xwe bidomîne. Firaq, Nivîn, Kinc û hw... Gava, agahdariya nêzîkbûna leşkerên dijmin digîje gundiyan, hawara wan tev li qêrîna dewaran dibê. Lê, ji aliyê din jî, hêzên Pêşmergan ji bo parastina gundiyan dikevin gundan û bi wan sînura parastina gundan pêk tînin.

Em, Axîna Balafirên dema pêşketî dikşînin... Axîna Tank, Napalm û Topan... Ji ber vê yekê em ji ev dema pêşketiyê ne razî ne. Mirov dibêje qey ev dema pêşketî, ev dema nujen bûye bendekî li beramberê xebata tevgera me ji bo jiyaneke

azad. Ev dema bend û bela! Çi tê serê mirov dê ew bê kişandin tê gotin. Em jî wisa dikin. Li ser vê yekê Axînen me dibin helbest û stran li Kurdistana me. Her serhildanekî jî dibe destan! Eva ji were Kawayê Adarê... û di Efsana me de Dehaq; zilm û zordariya wî gihiştîye rewşekê ku mejiyê xortên welatê xwe bi xwe jî, ji xwe re kiriye derman. Beramberê ev zordariya hanê jî serhildana Gelerî ya Kawayê hesinkar.. Ev serhildana hanê ji aliyê her kesekî bi şeweyek din hatiye çêkirin û nivîsandin. Bûye helbest, bûye stran... Bûye merş û li dawî navê wê bûye NEWOZ û cejnêkî pîroz...

Pêketina agirê di 21 Adarê de li serê çiyar, bangkirina serhildanê ye li dijî zilm û zordariyê. Govend û dîlana Newroz û peqîna çekan, bingeha Teverga Azadîxwaza me amade, geş û xwirt dike.

Ji vê şun ve, dijmin meha Adarê li beramberê Gelê Kurd mîna meha hêrişkirinê bi kar anî. Ev rastiya hanê ta ji destpêka sala 1800 vir de wisa berde-wam dike. Sala 1918 meha Adarê, serhildana Koçgîrî di rojek wisa, di nava xwînê de hat bi dawî kirin. Hêzên Kurd di sala 1921 de 6 ê Adarê hêriş biribûn ser navçeya Ümraniye û tevaya Alayê girtibûn bin kontrola xwe. Daxwazên wan gelek aşîtiyî bun. Lê karbidestên Tirk, bi fen û fit û bi darê zorê û leşkerî daxwazên wan bi cih ne anîn. Bi vê awayî newal û kolanên Kurdistan disa bi xwîn hatin dagirtin.

Şêx Seîdê 1925 an li ser çêbuna provakasyonan pêketina agirê serhildanê ku nişka ve dest pêkir, tenê ta Adarê dom kir. Li dawiya meha Adarê, bi

alfkariya xwefiroş û nokeran rê hat girtin li beramberê derketina Kawayek nu. Xwîna bi deh hezaran Kurd bu avdana kulêl-kên meha Adarê... Serokê ew serhildana hanê ku di 29 ê Xezîranê, sala 1925 de hatibû darvekirin, bingeha daliqandina wî li meha Adarê hatibû avêtin. Amadekirina hêrişan li dijî serhildana Dêrsim jî 12 yê Adarê sala 1937 de li biharê destpêdike. Serhildana Agirî jî li meha Adarê bi xwîn hatibû avdan.

Gava di destpêka Adara 1979 an de serokê Netewî Komandarê mezin xwediyê xebata 60 salan Mistefa BARZANÎ koç dike, li dawiya xwe Miletêk dihêle, ya ku êdî mîna Neteweyek xwe dibîne û mîna Neteweyek têdikoşe. Ew BARZANÎ ku ji sala 1903 ve gelek kemînen giran dîtibu. Di jiyana wî de meha Adarê wek mehekî derd û kûlan bu. Ji bo vê yekê ewî bi kişandina cigaran li ser cigaran derd û kulên xwe dibuhurand. Gava ew li meha Adarê ala serhildanê berz û bala dikir, beramberî wî, xiyamet û nokerî jî peyda dibu û Kurd li beramberê Kurd şerê birakujivê dikir.

Gava li dijî Îngliz, Ereb, Tirk û Farisan şer dikir, ew serhildana Kawayê Adarê dihanî ber çavên xwe û wisa şerê xwe didomand. Lê, Lihevhatina noker 6 ê Adarê li Cezayîr, ji bo çênebuna Gelkuştina giştî, BARZANÎ ji neçariyê xwe paş ve kişand. Dema BARZANÎ 1 ê Adarê 1979 de ji jiyana bindestiyê koç dike, li paş xwe Miletêk dihêle ku li tevaya Kurdistanê ew Milet mîna Miletêk têdikoşe. Ta mirina xwe gelek tişt ji serê wî derbaz bûn, û gelek tiştan dît... Ew kesên ku di bin çengên wî de mezin bûn ciwên, gotinên nexweş û nokeriya wana dît... Ew kesên ku Kurdayetî ji wî fêr bûn xiyamet û nokeriya wana dît hê gelek tişt... Partî Demokratî Kurdistan li Kurdistana bakûr bi xebata wî hat damezrandin. Gelo piştî agirê serhildana Dêrsimê hatibû vemirandin, kî dikare, Rêxistinek li Kurdistana bakûr bide nîşan? Dema mirov bingeha 49 an di sala 1959 an de bigere, ma BARZANÎ li vê dê jî nayê dîtin? Berê ew kesên ku ji xwe re digotin "Kurd" mirov wan bi tiliyan nîşan dida, ma ew Dem çî zû hat ji bîrvekirinê?

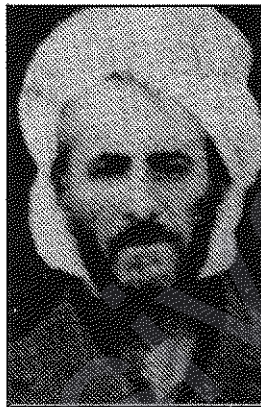
Ew Serok, ku ji Terîqetê derbaz bûne, û bingeha çêbûna cîhanê bi jiyana xwe ve girêdîdin, û ji her aliyê dev davêjin dor û dorhêla xwe, ji bo wan "Serok" ên pûç û vala re, tu gotinên me nîne! PDK Kurdistanê Rojhilat, damezrandina xwe ya beşa duyemîn, (xwe ji nû ve çêkirin) çêkirina Kongra xwe di sala 1964 de li Heremên rizgarkirî bi alîkariya BARZANÎ çênekir? Ew Partiya bê serok ku ji sala 1945 ve Kongra xwe çênekiribû, gelo mirov dikare jê re bêje Partî? Ta sala 1974 Berpirsiyarên ev Partiya hanê, ji aliyê BARZANÎ ve ne dihatin fînanse kirin? Lê niha.. Ax.....ji bîrvekirina ev Serokên Kurdan! Gava bîranîna Komara Mahabatê çêdikin, pesna pehlewana û qehremaniya her dergevanekî didin, lê BARZANÎ disa tê "jibîrkin". Em çi bikin, nexweşî nexweşî ye.

Em Adarê bidomînin.. Di 31 ê Adarê reş de 3 dar ji bo darvekirinê çêbûne, li Mahabat.. Sal, 1947.. Meydana çarçîra 3 Mezinên Kurd dike Mêvan; Qadî Mihemed, Sadr Qadî û Seîf Qadî.. Kurd û Kurdistan hînbûye, ku tim û tim Serokê xwe li darên daliqandî-nê de bibîne. Ev 3 mirovên Mezin ji malbata Qadiya, ji bo Gelê Kurd, bi damezrandina Komara Mahabat ciwantirîn û çêtirin xewn pêşkêş kiribûn. Ev malbata hanê Şerê man û nemanê kirin, ji wan re gelek soz hat danîn, lê tu tişt ne hat bi cihkirin. Ew tenê man û jibo ku zîra-ra mezin negîje Mahabat, Stû-yên xwe yên zirav, pak û paqij teslîmê celadê Şah, General Humayunî kirin.... Lê rexnevanên Kurd, ketin dûv çêkirina

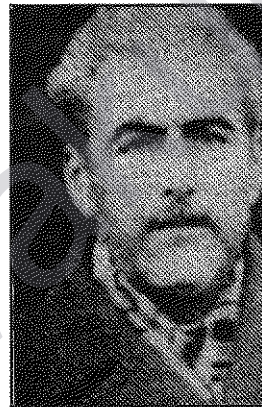
teoriyan li ser "xirabûn" a Komara Mahabat. "Rêxistinîyek baş" tûnebû, "Bawerî bi Eşîran" hebû, "xwe gihandin" tûnebû ûhw....Gava ev teoriyên virt û vala dihatin çêkirin, ji aliyê din dihat jibîrkin ku cîranên Komara Mahabat Azarbeycan tevî alîkariya bêsinûr ji Stalîn, "Bi Rêxistinîyek baş" "Bê alîkariya Eşîran" û tevî "xwe baş gihandin" di nava 24 sietan de ew jî xirabûn. Ya rastî ev e, ku bingeha çêbûna wan ne bi destên wan, lê ew bi destên biyaniyan hatin damezrandin. Piştî ku alîkarî hat birîn, ketin bin lingan!.. Ya rastî ev bû.. Ne tiştêkî din!

Bingeha zilm û zordariyê li Gîfgehên Amedê (Diyarbakir) jî bi serhatina leşkerî di sala 1971, 12 ê Adarê de despêdike. Berê bi sedan, pişt re bi hezaran û li dawiyê jî hemû Kurditan a jorîn ket ber gulana. Kuştin li zîndanên bû kar û barê rojane.

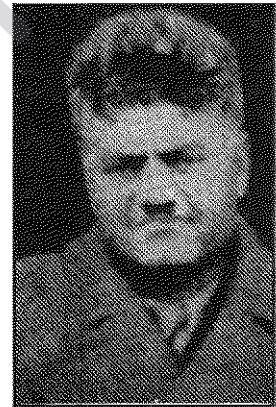
Li dawiya hemûyan 16 ê Adarê 1988 de cehenema Helepçe.... Ew bav ku gava paşîn, ji bo rizgarkirina zarokê xwe, wî girtibû hemêza xwe, lê tevî wî jî, bi zarokê xwe bû teslîmê mirina hovîtiya Erebi... Ev sûreta hanê ji bav û zar bû sembolê xwînmiyîjiya Erebi li seranserî Cîhana me. Ma gelo kî dikare hawar û qêrîna Şehîdên Helep-

Qadi Mihemed

Sadr Qadi

Seyf Qadi

Di 31 ê Adara reş de 3 dar ji bo darvekirinê çêbûne, li Mahabat.. Sal, 1947.. Meydana çarçîra 3 Mezinên Kurd dike Mêvan; Qadî Mihemed, Sadr Qadî û Seîf Qadî...

Ger mirov her du Komaran bîne ber çavan, dê mirov baş bibîne ku Komara Mahabat li gor Azerbeycan xurt û serbixwetir hatibû damezrandin. Lê Gelê me ne amadeyê serxwebûnê bû.

Li Kurdistan a jêrîn, beyana 11ê Adarê hêvîyek sexte bû. Hêviya "Beyana Adarê" bi qanûna otonomî di 11ê Adarê, sala 1974 de dîsa bû xofek tarî li serê me Kurdan. Perîşanî... Belengazî.. Gelkuştina giştî, Birçîbûn û exodus... Hemû li meha Adarê bû para Gelê Kurd.

çe ji bîr bike!..Bê guman sadam tenê nîne ku bi riya Gelkûştina giştî dixwest bigîje armancên xwe, lê tevî vî jî ev navê gen û gemar tim û tim mina nişana hovîtiyê di bîr û serên me de dimîne!..

Bira bimre hovîtiya Dagirkeran!

Dawiya hovîtiya Dagirkeran ji yekîtiya Netewa Kurd derbaz dibe.

Ji hev dûrketina hêz û çêbûna dijhevîtiyan pêwîst e dawî lê were.

Yekîti berjewendiya me ye!

MART AYI VE KÜRTLER

Baharı yaşar Kürdistan'ın bazı yöreleri martta...

Bazı yörelerde kış direnişini terketmektedir...

Dağlarının doruğu ise halâ kış!

Güzelim ova Kürdistanı hasret kaldığı gökgürültülü sağanak yağışlarla bu ayda kucaklaşırken, sevincini yemyeşil ovalarda boy veren sarı papatyalar ve kırmızı gelinciklerle anlatır. Fakat o heybet dolu Kuzeyin dağları hala beyaz bir örtü taşımaktadır. Ama vadilerde martın üçüncü haftasına erildiğinde yağmurların zafer çığlıkları eğemenleşir. Böceklenmeye başlayan, kararmaya yüz tutmuş beyaz örtünün beneklerinden kardelen çiçekleri, hayatın bir zaferi gibi; beyazlı, pembeli renkleriyle insanlara ve hayvanlara coşku verirler. Bu sırada sulanmaya götürülen büyükbaş hayvanların "yedlas" gösterileri görülmeye değer. Bağırışları, çifte atışları ve birbirleriyle dolaşmaları köy çocuklarını hem uğraştırır, hem eğlendirir ama...

Ama aynı mart ayı 200 yıldan beri dağ insanı için dehşetin başlangıcıdır. Yollar açıldığında Köylüler, sömürgecilerin askerlerinin, vergi memurlarının, dağ polisinin ve özel timlerinin yaptırımlarını göğüslemek zorundadırlar. Hele isyan ateşinin sürdüğü yıllarda halk göç etmek için denklelerini hep hazır tutar. Eşyalar genellikle hayatın devamını sağlayan basit bir kaç

araç gereçten ibaret olur; Çömlekler, yataklar, elbiseler, kâseler vs.. Köylerin 5-10 km ilerisinde pusuya yatan ayağında hafif gözcülerin getireceği "asker geliyor" haberi bir vaveylaya karışır. Çocuk, kadın ve ihtiyarların bağırışları hayvan kişnemelerine karışır. Bir yandan civardaki pêşmerge birliğinin köy milisleriyle birlikte savunma hattı kurma hazırlıkları sürerken, öncülerin keşif için öne atılmaları çok tabii ve olağan işlerdendir Kürdistan vadilerinde.

Ah... şu modern çağın uçakları yok mu? Topları, napaımları, tankları... Bundan dolayı nefret ederiz uygarlıktan! Bu uygarlık, sanki bizim yaşamımızı sürdürmek için gösterdiğimiz çabaların bir kâbusudur; vahşi ve acımasız. Başa gelen çekilir derler. Biz de öyle yaparız.. Bundan dolayı acılar türküleşir Kürdistan'da. Her başkaldırı ise bir destan! İşte mart ayının Kawa'sı.. Efsanemiz de Dehaq; zulmü, hem de ülkesinin gençlerinin beynini yiyecek düzeyde ilerlemiş bir zulmü ifade eder. Demirci Kawa ise isyani. Zulmün bu derecede ilerlemiş olanına karşı bu kitlesel haykırışı, dileyen dilediği gibi süslemiş; türküleştirmiş,

marşlaştırmış. Newroz demiş bayramlaştırmış.. Dağların doruklarında yanan her 21 Mart ateşi; zulme, sömürgeciliğe veya ihanete isyanın bir çağrısıdır! Patlayan silahlar, çekilen halaylar özgürlük mücadelesinin malzemeleri olacaktır.

Bundan sonra düşman mart ayını Kürdistan'a saldırı için hep hazırlık dönemi olarak kullandı. Uzanabildiğimiz 1800'lü yılların başına kadar bu hep böyle olageldi. 1918 Mart'ında Koçgiri böyle bir günde kana bulandı. 6. Mart . 1921 de Kürt kuvvetleri Ümraniye merkezine saldırmış oradaki alayı teslim almıştı. Talepleri de çok mütavazi idi. Ama Türk yönetimi; hile, desise ve kuvveti tercih etti, hiç bir isteği karşılamayacağını gösterdi. Böylece Kürdistan vadileri yeniden kana bulandı.

1925'in Şeyx Said'i pravakasyon'un kurbanı olarak vaktisiz yanan isyan ateşini marta kadar sürdürebildi. Mart sonuna doğru ihanetin büyük katkı sağladığı Türk karşı akımı bir başka Kawa'nın doğmasına fırsat vermedi. Onbinleri bulan Kürt'ün kanı mart gelinciklerinin besiniydi artık.. Lideri 29. Haziran. 1925'te misafir eden darağaçlarının hazırlık dönemine yine aynı mart ayıdır.

Dersim'e karşı saldırısının hazırlık dönemi de 12. Mart. 1937 tarihli sıkıyönetimle başlar. Ağır baharda kana bulanır.

Mart ayının başında büyük ulusal lider, büyük komutan 60 yıllık yılmaz mücadeleci Molla Mustafa Barzani ebediyete intikal ettiğinde, arkasında artık bir millet gibi hareket eden, Kürt Milleti'ni bırakmıştı. O Barzani ki 1903 Mart'ından itibaren nice tuzaklar görmüştü. Onun hayatında mart, hep sıkıntı demektir. Bundan dolayı sıkıntılarını, acılarını üst üste yaktığı sigaralara dökerdi. İsyan bayraklarını açtığı mart, hiyaneti de cazipleştirir, Kürt'ü Kürt'e kırdırdı. İngiliz'e, Arap'a Türk'e ve Fars'a karşı savaşırken hep bu marttaki Kawa geleneğinin takipçisiydi. Ama o 6. Mart cezayir hiyanet anlaşmasının yarattığı katliam ihtimali, onun da geri çekilmesi ile sonuçlanacaktı. Geriye her işgal bölgesinde örgütlü koca bir Kürt Milleti'ni bırakıp ebediyete intikal ettiği 1. Mart. 1979'a kadar neler görmedi ki.. Kanatlarının altında büyüttüklerinden küfürler mi dersiniz, Kürtçülüğü kendisinden öğrenenlerin ihanetlerini mi? Ne ararsınız. Kuzey Kürdistan'daki KDP onun etkisiyle boy vermedi mi? Dersim'deki ateşin söndürülmesinden sonra bir tek Kürt örgütü gösterebilir misiniz? 1959 daki 49'lar olayının köklerini arayın Barzani'yi görmeyecekmisiniz? Bir zamanlar "Kürt"üm diyeni bile parmakla gösteriyorduk, bu ne çabuk unutuldu? Nurculuktan gelip, temelsiz bir Kürtçülük haptığını sanan ve dünyanın

kendisiyle birlikte kurulduğunu varsayıp etrafa çamur sıçratan megalomanyak lider bozuntularına ise diyecek hiç bir şey yok.. Doğu Kürdistan KDP'si de ikinci kuruluş aşamasını 1964'te onun kontrol ettiği kurtarılmış alanda yaptığı kongre ile geçmedimi? 1945'ten itibaren kongre yapmayan lidersiz bir partiye "parti" denebilir mi? 1974'te kadar bu partinin yönetici kadrolarını da hep Barzani finanse etmedi mi? Ama şimdi.. Ah, şu Kürt önderlerinin unutkanlıkları!. Mehabat Cumhuriyeti'ni anarken kahraman odacıları da vazeden toplantılarda "unutulan" Barzani adı!. Ne yapalım ki hastahk hastalıktır.

Mart'a devam edelim.. Kara mart'ın 31'inde üç darağacı kurulmuştur Mehabad'a.. Yıl: 1947.. Çıwarçıra meydanı üç büyük Kürt insanını misafir edecektir; Qadi Mihemmed, Sadr Qadi ve Seif Qadi.. Alışkındır Kürdistan, liderlerini darağaçlarında görmeye. Qadi ailesinin bu üç büyük ferdi, Kürtlerin gördükleri en güzel rüyanın; Mehabat Cumhuriyetinin fedakar hazırlayıcılarıydı. Mücadele ettiler, tutulmayan vaadler aldılar, yalnız bırakıldılar ve Mehabad'ın ezilmemesi için o güzelim buyonlarını şahın celadı General Humayuni'nin kirli ellerine teslim ettiler.. Kürt eleştirmenlerine geriye kalan ise "neden yıkıldı"nın teorisini yapmaktan ibaretti. "iyi örgütlenilmedi", "aşiretlere güvenildi", "eğitim verilmedi" vs.. Teraneleri bu günlere uzanırken; hep unutuldu ki; komşu Azeriler, Stalin'in

sınırsız desteğiyle, "iyi örgütlenildiler", "aşiretlere güvenle yetinmediler", "eğitim verdiler"... Ama 48 saatte yıkıldılar.. Çünkü kuruluş biçimi itibariyle güdümlüydüler ve desteklerini kaybedince çöktüler!. Hepsi bu.. Hiç olmazsa Mehabat biraz daha bağımsız kurulmuştu, ama halk bağımsızlığa hazır değildi.

11. Mart. 1970, Güney Kürdistan'da sahte bir umut idi. "Beyan-î Adar" umudu, 11. Mart 1974'teki otonomi kanunu ile, yine martta bir kâbusa dönüştü. Açlık, katliam ve exodus... hep martta.. hep martta..

12. Mart. 1971 askeri müdahalesi ise, Kuzey Kürdistan'da son yılların Diyarbakır zindan geleneğinin başlangıcıdır. Önce yüzlerce, sonra binlerce... en sonunda da tüm Kuzey Kürdistan fişlendi.. Zindan cinayetleri bir birini izledi..

Nihayet 16. Mart. 1988 Halepçe cehennemi.. son bir kurtarma umuduyla üstüne kapandığı çocuğuyla birlikte ölen baba ile simgelenip dünyaya bir ibret levhası olarak yayılan Arap canavarlığı. Unutulabilir mi hayatlarının ilk baharında veya son baharında ölen 5000 Kürt'ün feryadı.. Saddam kazanmak için soykırım uygulayan ilk canavar değildir şüphesiz, ama bu isim belleklerimizde hep nefretin bir simgesi olarak yaşayacaktır!

Cellat sömürgecilere nefret !.
İşte bu nefret, Kürt Milli Birliğinin harcı olmalıdır.

Ayrı muhalefet odaklarına son verilmelidir.

Birlik kazanmak demektir. □

“Siyasal Sorunlar” mı, Siyasal Sorumsuzluk mu?

Her yönüyle yapıcı olunması gerekli böylesi bir dönem de, Kürdistanî olduğunu “ilke” edinmiş bir gazetenin başyazarı niçin daha rahat ve geniş davranmıyor, daha çok Kürdistanî tezler oluşturacağına, bütünlüğe götürmeye enerji sarfedeceğine genel bir dağılımın, mahfolmanın sentezinde çelişkiye boğuluyor?

Simko ŞERVAN

Kürdistan Press, Sayı 79, 29.01. 990 tarihli sayfa 2’de “Siyasal Sorunlar” isimli, başyazar Orhan Kotan tarafından kaleme alınmış yazıya yönelik bazı düşünceler.

Sayın Şef Redaktör Orhan Kotan’ı Kürt aydın tartışmalarında belli bir yere oturtmak pek kolay değil. Burada değinmek istenilen “Siyasal Sorunlar” isimli yazıdır. Kısa bir metnin çerçevesi içinde ne yazarı, ne de genel düşüncesini eleştirme sözkosu değildir. Bu yazı tek başına bile sayın O.Kotan’ın haleti ruhiyesini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Metni kısaca özetlersek: “Kürt Hareteki güney Kürdistan’da yenilmiş; KDP ve YNK “teslimiyet” arar durumda. Kuzey Kürdistan’da ise

büyük bir “Kaos” yaşanmakta. Pêşmerge örgütlenmesi ortadan kalkar durumda, Güney Kuzey’e ayakbağı olmakta. Bu gidişle çatışma kaçınılmaz. Kuzey Kürdistan’da da hükümetle uzlaşma aranmakta. PKK’nin ne yaptığı belirsiz, dost mu düşman mı karar verilmeli. Diyer bütün örgütler, radikaller dahil işlemez durumda vb. vb.”

T-KDP saflara alınmıyor, radikal görülüyor. T-KDP’nin keskin sloganlara sarılmadığı doğru ama BARZANî’nin silahlı mirası üzerine kurulduğu da unutulmamalıdır. Bu mirasın en “pasif” hali bile slogan radikalizmini aşamayan güçlerden pratiksel daha radikal olduğu da biliniyor. Herşeyden önce Kürt ve Kürdistan’a dayandığı da... Ama orhan Kotan’ı okuyunca insanın içi burkuluyor. Çünkü metin bir dönem büyük iddiaları, yüksek

radikal sloganları, kan ve barutu yazan “keskin” bir kaleminden çıkıyor. Bu kalem şimdi ise bu tip yazılarla umutsuzluğu en “keskin” biçimde yayma durumunda. “Siyasal sorunlar” isimli yazıyı okuyunca üzüyor insan. Kürdistan’da durum yazarın algıladığı biçimde olsa bile, kitleye yönelik olma iddiasında bulunan bir gazetenin başyazarı böylesi bir taşıyıcılığı üstlenmeli midir? Daha ciddi ve daha panik işi kolaylaştırmaz mı? Belki de pek az insan böylesi yazılara dikkat ediyor ve yazar bunun farkında!..

Güney Kürdistan hareketinin yaralar aldığı doğru. Hareketlerin zayıfladığı KDP ve YNK’nin çözüm yolları aradıkları da. Ama ne KDP ne de YNK yetkilileri umutsuzluk taşıyıcı tavırlara girmediler. Hiç kimse dönemini doldurmadı. Güney - Kuzey’e karşı da değildir. Kuzey - Güney zorluğundan çok Kürdistan problemi vardır. Meseleye Kürdistan problemi açısından bakıldığında, genelin yanında özgün sorunlar da göze çarpar, ama Güney -Kuzey anlamında değil. Örneğin, Kuzeyde ki mücadeleye en çok köstek yine Kuzey’den geliyor, bir dönemler Güneyde olduğu gibi. Onlar biçimsel olsada bir “birliğe” vardılar. Esas sorun Kuzey Hareketinin “biçimsel” de olsa

böylesi bir durumu hala yaratmamış olmasında.

Yazıda Kürt hareketinin birşeyler yapması gerektiği önerisi yanında bu hareketin kapsamı alanındaki “bütün” güçlerin de bir reddiyesi var. Örneğin Tevger – PKK, iki değişik uc gösteriliyor. Arada da şu radikal güçler yer alıyor: KKP–Rizgarî, TSK, KAWA, Tekoşîn. KUK`ta belki. Ardından hepsinin reddi.

Her girişim bir hata, bir talihsizlik, her yaklaşım bir uzlaşma biçimi gösteriliyor. Yani örgüt ve kurumlar ne yapsa yanlış görülüyor. T–KDP`den ayrılışı hata olan KUK`un T–KDP ile tekrar birleşmeye, esas yuvaya dönüşüne “talihsiz bir birlik girişiminden ağır yaralar” alma olarak sözediliyor, Bu birliğin g e r ç e k l e ş m e m e s i n e üzüüneceği yerde seviniliyor. Tevger`in bir türlü yerine oturtulamaması üzüntü yaratmıyor. Varlıklarından beri ciddi hiç bir “radikalizm” e yaklaşmamış “güçlerden” radikal işler bekleniyor. Ve esas radikal güçler dışlanıyor. Hiç kimsenin tartışma göndeminded bulunmayan PKK hangi safta mantığı ikileminde kıvranılıyor. Oysa artık ne dost nede düşman böylesi bir ikilemle çelişmiyor.. Her yönüyle yapıcı olunması gerekli böylesi bir dönemde, Kürdistanî olduğunu “ilke” edinmiş bir gazetenin başyazarı niçin daha rahat ve geniş davranmıyor, daha çok Kürdistanî tezler oluşturacağına,

bütünlüğe götürmeye enerji sarfedeceğine genel bir dağılımın, mahfolmanın sentezinde çelişkiye boğuluyor?

Savaşan bir ulusun aydınlarının şiarı, her şartta abartıya düşmeksizin umut taşıma olmalıdır. Özellikle böylesi “Zor” dönemlerde kalem umutsuzluğu kaldırmaya yönelmelidir. Tarihin akışına olumsuz hiç bir yön vermemeli. Kürt aydını kendini yaratmanın ileri bir süreli, Kürdistanı oluşturmanın umud taşları olmalıdır.

Düşmanın serpiştirdiği ihanet ve umutsuzluk tohumları ancak Kürtlerin öznel ve genel ileri tavrıyla aşılabilir. Düşmanın morali Kürtlerin moral yüksekliğiyle sifira indirilebilir. Kürdistanî mücadelede her birey, örgüt ve kurum değerlidir. Bu değerler dağınık, çaresiz duruyor olsada genel bir taaruza yöneltmelidir ve bunun için her eli kalem veya tüfek tutan birey bunu düşmanın imhasına ulusunun birliğine yöneltmelidir. bugün bazı kalemlerin umutsuzluğa düşmesi savaş alanında Pêşmerge`nin düşman yerine dosta saldırı yapması durumuna benzer. Pêşmerge elindeki tüfeği bizim kalemimiz kadar “beceriksiz” kullanmış olsaydı savaş başlamadan yenilgi kesin olurdu.

Sayın O. Kotan, bahsini ettiğiniz Kaos Kürdistan`dan çok sizin kafanızdadır, kaleminize ikide bir hücum ediyor. Şöyle sakin,

yapıcı ve uzun süreli bir düşününüz, rahat olmaya heyecandan uzak, tahlillere dayanmaya ve tecrübelerinizi duygularınızla değil düşüncenizle birleştirmeye, daha çok Kürdistanî olmaya çalışınız. O zaman göreceksiniz, ne kaos var ne de böylesi yığınla umutsuzluk. Kürdistan bütün kanamasına rağmen yıllarda düşmanı ürküten bir dönemece girdi. Bu dönemde ilerlerken biz nostaljik tavrılarla, “iyiniyetle” onun önüne durmamalıyız. Düne kadar kaya gibi duran sistemlere, dünyanın durumuna şöyle bir bakalım, hayali icabımızı aşan bir süreklilikle karşılaşıyoruz. Kürdistan da dünyanın bu değişiminden, hem de yeterince “payını” alıyor, alacak. Biz bu değişimde, girdiğimiz dönemece lehimize çevirmeye çalışmalıyız. Kaleminizin kudretini dosta, zehirini düşmana yöneltiniz. Hiçbir Kürdistanî Kürtü düşman görmeksizin, olduğumuz kadarıyla hareket edelim ve bu “kadarımızı” yükseltici davranmaya çalışalım. Kaleminiz güzeldir. Yalnız unutmayın onu doğru kullandığımız ölçüde güzeldir. Bütün kalem kullanabilenlere: Kalemi ne kadar “güçlü” kullanırsak kullanalım, düşmana saldırı, dosta sadakat, ulusu toparlayıcı düzeye çekmeyince hiç bir anlamı olmuyor. Kalemlerimizi de Pêşmerge`nin namlusu gibi sömürgeci düşmana çevirmek zorundayız. Bunu yaparken yakınma ve sızlanmaya yer veremeyiz.

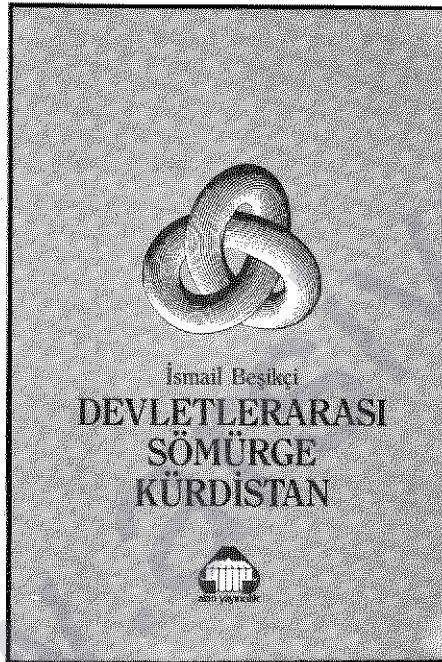
Demokrat bixwîne bide xwendin

İsmaîl Beşikçi pirtukeke bi navê “Koloniya navdewletan Kurdistan” nivîsand û pirtuk ji aliyê “Weşanên Alan” di Reşema 1990 an de hat çapkirin. Bi devxapîna kûnavê Kurdistan li ser pirtukê ye ji aliyê dagirkerên Tirk hat qedexe kirin û nivîskarê pirtukê zanayê tekoşer Îsmaîl Beşikçi yê giranbiha carekî din kete nav zindana kolonyalistên Tirkên nijadperest. Ango pirtuk “dîl-tepîna netewî” jar dike, Ji ber

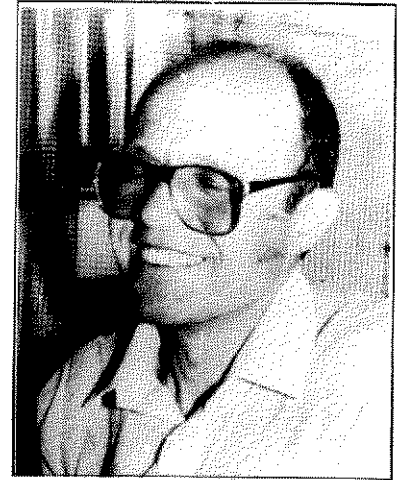
vê yekê jî “xetere” ye. Rast e, ta îro çî ji bo Kurd û Kurdistan hatibe kirin “dîl-tepîna nijadperestiyên Tirk” jar û tar kiriye, tewandiye li axê xistiye; Lê dilovaniya biratiyê, bi mêrxasên mina Î. Beşikçi zêde û zelal kiriye. Dewleta Tirk nikare kûlîlkên serfiraziyê, bi zincîrên kirêt, lêdan û girtûgeh, xwîn û xwînxwarî biçilmisîne. Ramana Beşikçi weka kûlîlkên ku zinaran qûl dîkin û derdikevin, vedikin, jîndar û rengîn

Dewleta Tirk pir caran li hember Beşikçi çog daye, ketiye. Wê dîsa jî çog bide. Dewleta Tirk ya nijadperest û nijadkûj wê nikaribe ramanên azad û serfiraz bitewîne û biqedîne. Beşikçi tenê nîne. Gelek rewşenbirên Kurd û hin jî yên Tirk li pişt wî ne. Koledarên Tirk êdî nikarin li dijî Beşikçi û hevalbendên wî li dijî netewa Kurd xwe biparêzin. Tirs û zindan wê dawiya wan jî bi xwe re bikaşîne.

İSMAİL BEŞİKÇİ

İSMAİL BEŞİKÇİ DİSA
DI ZINDANA TIRKÊN
NIJADPEREST DE YE!

Türk Sömürgeçiliği bütün kurumlarıyla, en son gücünü sarfederek Kürt ve Kürdistan'a karşı seferber olmuş durumda. En ufak bir kıpırdanışa tahamülü yoktur. Ama Kürdistan'da halk yeri göğü oynatan depremlere kadir artık... Türk sömürgeçiliği yenilmiştir, herkes elindeki son taşı kaldırıp fırlatmaya hazır tutmalı...

Türk devletinin İsmail Beşikçiye gücü yetmeyecektir. İsmail Beşikçi son olarak Şubat 1990 da, “Alan Yayıncılık” tarafından çıkarılan “Devletlerarası Sömürge Kürdistan”

isimli kitabından dolayı 10 Mart 1990'da tekrar zindana konuldu. Beşikçi kitabında iki Temel ve bir sürü alt başlık altında Kürt ve Kürdistan'a yönelik çeşitli konularda kısaca düşüncelerini dile getiriyor. Bu Türk sömürgeci ırkçıları rahatsız etmeye, korkutup paniğe kapılmalarına yetiyor. 3000 Adet basılan kitap dağıtılıyor ve hemen ardından toplatılma kararı çıkarılıyor. Toplatılma kararını Beşikçi'nin tutuk evine konulması izliyor. Gerekçe yine aynı: “Milli duyguları zayıflatma.” “Milli Duygu” Kalmışsa eğer...

İrkçi Sömürgeçilerin ırkçı duygularını zayıflatığı doğru. Onların duygularının zayıflaması için Kürt ve Kürdistan kelimelerinin dile getirilmesi yeterlidir.

İ. Beşikçi'nin böylesi ipe sapa gelmez TC yasalarından 12 yılı aşkın zindanda geçirdiği biliniyor. TC ırkçılığı hala neyine dayanıp güvenererek önünde defalarca diz çöktüğü Beşikçi ve onun özgür düşüncesini yargılamaya çalışıyor, anlamak güç. Kısa bir süre sonra tekrar yenilip diz çöken yine TC devleti olacaktır.

Çêbuna buyerê û Pêkveçuna wê

Roja 1.2.1990 de rawêjî li ser hezar û du sed kesan re (di vê babetê de agahiyên navdêr nînin, bi gora hindek çavkaniyên din ev 5-6 hezar mirov in). Bi taybetî zarok, jin û Pêşmergekên pîr, di kampa pêneran li Amedê, çendemyê sitarbunî de hatin bi jehrkirin. Her di vê rojê de ber bi şev vereşandin, gêjbun û êşandin, ji xwe çûn û bi ser de jî tirs yên bê halîyê xuyakirin! Tirampêlên taybetî dest bi rakirina nexweşan ku bibin nexweşxanên Amedê, yên fakûltê û sîgortê. Ev rewşa dirinde û giring her di ew rojêde demhijmar 17 de di nava gel de belavbu û hate bihîstin. Demhijmar 21 de Waliyê Amedê Cengiz Bulut, çû nexweşxanê "bi jehrketin ji nan çêbuye" gelek asan û hêdfî bi emînî di nava nexweşxanê de gerya, ji çapgêrê re û kesên derdora xwe re û ji rojnamevanan re digot. Di navbera demhijmar 23 de bi durbihîstokê (telefon) bi amirê zabit re axaft, di axiftinê de (li kampê dima) buyerê gir dikin, "Rewş bi valahî tê mezinkirin, jehrketin ne ji nane. Walî bi qestîka vê buyerê li ser me kom dike û dike malê me."

2.2.1990 de berdewamkirina zêdehî ya rewşa nexweşan bi dувêkirin, berpirsiyarê firina belediyê ya ku nan derxistiye; di baxçê belediyê di hevpeyvînekê de "hun vê buyerê mezin û piş dikin. Di bin jehrketina çend kesên kêmbi qestîrêmvoka digirin û li wan digerin. Lê Belediyê mirov bixe nav vî karî de bi taybetî qestiye! Hevalên ku li vê derê kardike ez ji wan

PENABERÊN

HATIN BI

bawerim û piştrastim, jehrketin hîç ji nanî çênebuye. Li gor bala hekîman lêkolîn û lêgerînên me hatiye analîz û zelal kirin; ku nan nehatiye bi jehrkirin." Tesîra hêza jehirdanê bi ser vê de jî çar - pênc rojan dom kir. Di vê pêvajokê de berpirsiyarê Belediyê li kûr ku lê bîn digotin: Bi jehrketin ne ji nane, dema van wilo digotin, di dawiyê de amojkarê Belediyê Abdurrahim Yildirim "Çapdêran re ango ji rojnamevanan re daye xuyakirin" û got: Lêkolîn û analîzên ku me kirîne, nan ne bi jehrbuyê û hatiye têgeheştin." Her çend tesbît û eşkere kirina vê buyerê û zelal kirinê wilo ne karê wî jî bû lê ev babete ewî bi xwe serkarî kir û buyer da rawestandin.

Hîrfekirina Buyerê

Heta vê derê çêbuna buyerê û pêkveçuna wê hate pêşkêşkirin. Zelaltiyên ku li jor jî ji ronahî rêberdan e!

yê ku dizane rewş û saloxdan dikare holê rêz bike!

1- Cêhê herî bilind walî ye! di vê şemetê de bi awakî ku ji xwe emîn û rehet, weke ku berê haya wî jê hebuye! Bê ku lêkolîna mîrî (resmî) kirin. Dikare bêje ku bi jehrketin ji nan bûye.

2- Berpirsiyarê Belediyê ji bo ku lêkolîn û zelalkirina buyerê, bi germiyani di buyerê de, jeh-

rîketin ne ji nanê ye (hêj jihevana nîma Laboratuwarê ne kirîn) û buyerê "mezin" dikin digotin. Û rikirinên xwe duwa rojê jî bi her awayî diparastin. Ji aliyê din de jî dibe ku ji hêvênê xirabî çêbuye dibêjin.

3 - Gor daxwiyanî û ragihandina Pêşmergekên, û li gora gelê bajêr, Walî, çend kesên parlementerên ku ji SHP ê hatin bi durêxistin, yek yan ji çend kes wezîrên ser bi

KURD DÎSA JEHRKIRIN

girêdaya ANAP ê; digotin; Bi jehrîketin tenê bi tenê ji nan çêbuye û bi ser vê deji ev bir û bawerî diparastin.

4 - Bi hîrfekirina çava di nîvê nan de bi dîtinek hevbeş ronî hatiye dîtin, nan bi reng û tîpa nanê simon mistandî, bi taybetî herdu serên nan û carubar ji di nav milê din de bi awayê girovir û girê (tabletên ku wekî rengê qehwê vekirî û

zer) di nav de hatiye dîtin.

5 - Bê goman nanê ku bête standin, sedî 98 xwarina wî ji serî de despêdike.

6 - Jehrîdanên ku di kampê kiziltepe de bune û tablêtên ku di nava nan de hatibin bi cih kirin, ew û jehrîketina kampa pênerên Amedê wek hev in.

7 - Buyerên kampan ku, li kiziltepe, Mûş û Amedê di van jehrîdanan de bêhna duhemîn a hevbeş: Bi jehrîketin ne ber bi mirinê ye.

8 - Di kampê de xwarina ku mîna qerewanê derneketiye, her mal xwarina xwe bi xwe çêdikin.

9 - Ji ava kampê bergerên kampê jî bi kar tînin û di buyera jehrîketinê de tu kes jî ji bergeran bi jehrîneketine

10 - Heyeta ku hatibun kampê (karbides), nanê ku wê rojê hatibu ji ewî nanî, bergervanên kampê lê bi taybetî jê nexwarin.

11 - Şofêrek û bi du kesên karkerên din re nan ji firinê bi rawêjî ango gelik nêzikî rastiyê, di nava 25 deqîqan de gihandine kampê.

12 - Buyera ku di mîna herêmeke, wek bajarê Amedê rêzanî de: Meş piştî heftekî û bi yek hefte navbir xwendevanên xort ji hijmara tilyan neburî, rekî û di dema protestoyê de, hindêk jî jê hatibîn berdestkirin. Di nava 24 demhijmaran de serbestkirine.

Dawî û Pêdandin

Dawî û pêdandinên ku li jor, di du serbeşan de ji bizava zanînenê pêşçav û ber bi ronahiyên vekirî de, hatiye nivîsandin. Bi awayê rêzkirina xal bi xal êkkirina babetan de, dema ku mirov bîra xwe bike tê dîtin.

1 - Jehrîketin ji nan çêbuye.

2 - Nanê wê rojê derketî, bi taybetî di nava nan de ji tablêta jehir hebuye.

3 - Girîngiya jehrê, ne ber bi mirinê ye

4 - Giraniya jehrê, di ber pêjandinê re bi şeweyek zanayî hatiye pêkanîn.

5 - Karkerên firinê, bê kêmahî beşek ji wan, ji vê buyera hanê rast û zelal agahdar in.

6 - Karbidestên Belediyê ewên ku cihberz bi objektîf ji berî pêkanîna buyerê bi xwe agahdar in.

7 - Li Mûşê an jî li Kiziltepe û an jî li Amedê, di van kampan de armanca jehirdayînê ji bo "BÊZARKIRIN" ê ye

8 - Di van her sê buyerên ku bi rêxistinî hatîne pêkanîn, bê gengeşe kirin pîtnas e (profesyonele).

9 - Di van buyeran de, derketinên dawî wekî ku daxwaz, kiryarên wan bi cih nehatin. Bêzarî bi ser

xwe re avêtin civaka bê gunah, wek lê bi rengêkî guhartî û tevlihev de demên dihatî de Kuştinxwazî

bi şewekî bê çare çêdibin.

10 - Civak dijî vê erênêkirna buyera hov, bi taybetî polêz bi şewekî hayedar bi wan re bihurandiyê.

11 - Ew hevênê ku di wê rojê de hatiye bi karanîn ne kevin bû, ev êşkere û pir zelale.

Diyarbakır Kampın da Pêşmergelerin zehirlenme olayı

Olayın oluşumu ve gelişimi

1. Şubat - 1990 günü tahminen bin ikiyüz üzerinde (ki bu konuda net bilgi mevcut değildir. Bazı kaynaklara göre 5 - 6 bin kişi) özellikle çocuk, kadın ve yaşlı Pêşmergeler Diyarbakır geçici barındırma merkezinde zehirlendiler. Aynı günün akşamına doğru kusma, başdönmesi ve şiddetli halsizlik biçiminde görülen belirtiler üzerine! Kamu ve özel arabaların hastaları devlet, Sigorta ve Fakülte hastahanelerine kaldırılmaya başlanıldılar. Durumun vahimliği aynı günün saat 17. sıralarında halk arasında duyulmaya başlanıldı. Saat 21 sıralarında Devlet hastahanesine gelen il Valisi cengiz Bulut, "Zehirlenmenin ekmekten olduğunu" çok rahat ve emin bir biçimde hastanede dolaşırken basına ve çevresindekilerine ifade ediyordu. Saat 23. sıralarında Zabıta amiri ile yapılan bir telefon görüşmesinde! (Kampta bulunuyordu) durumun abartıldığını, sanıldığı kadar ciddi olmadığını, olayın sömürüldüğünü, zehirlenmenin ekmekten olmadığını, Valiliğin kasten olayı üzerimize yığdığını ifade ve beyan ediyordu. 2. Şubat 1990 günü hasta trafiği bütün yoğunluğu ile devam ederken, ekmeğin imal edildiği Belediye ye ait fırının müdürü, Fırın bahçesinde kendisiyle yapılan bir görüşmede şöyle diyordu "olayı abartıyorsunuz, bir kaç kişinin gıda zehirlenmesinin altında kasten kasıt aranılıyor, hele hele belediyeyi bu işin içine sokmak

Saat 21 sıralarında Devlet hastahanesine gelen il Valisi cengiz Bulut, "Zehirlenmenin ekmekten olduğunu" çok rahat ve emin bir biçimde hastahane de dolaşırken basına ve çevresindekilerine ifade ediyordu

özellikle kasıttır, burada çalışan tüm arkadaşlarıma güveniyorum Zehirlenme asla ekmekten olmamıştır. Hastahanelerin ve hakimlerin ilgisi, kendi şartlarında taktireşayandır. Zehirlenmenin etkisi tüm tedavilere rağmen dört - beş gün devam etti. Bu süreç içerisinde belediye yetkilileri buldukları her yerde zehirlenmenin ekmekten olmadığını söylerken, en son olarak Belediye danışmanlarından Abdurrahim Yıldırım "Basına yaptığı bir açıklamada" yaptığımız tahlilde ekmeklerin zehirli olmadığı anlaşılmıştır" diyerek görevi olmadığı bir konuda kendini görevli kılmış ve olayı noktalamıştır.

Olayın İrdelenmesi

Buraya kadar olayın oluşumu ve gelişimi anlatılmaya çalışıldı. Yukarıdaki açıklamalar ışığında saptanılabilen durumun izabı ve yorumunu şöyle sıralamak mümkündür!
1 - İlin en yüksek makamı olan Vali! olayın hengamı içerisinde kendisinden emin ve rahat bir biçimde (önceden haberi varmışçasına!) zehirlenmenin ekmekten olduğunu söyleyebilmektedir. Hiç bir resmi tahkikat yapmadan.
2 - Belediye yetkilileri olayı inceleyip araştırmadan, olayın sıcaklığı içerisinde, zehirlenmenin ekmekten olmadığını (labratuvar tahlili dahi

yapılmadan) ve olayın büyütüldüğünü ifade etmekte ve iddialarını ileriki günlerde de ısrarla savunmaktadırlar. Ayrıca zehirlenmenin bozuk mayadan ötürü olmuş olabileceğini söylemekte.

3 -Gerek Pêşmergelere, gerek halka, gerek vali ve gerekse SHP'den ayrılan milletvekilleriyle ANAP'a bağlı bir veya bir kaç millet vekili, zehirlenmenin ekmekten olduğunu ısrarla savunmakta ve vurgulanmaktadır.

4 - Gözle incelenen bir dizi ekmekte şu ortak bulguya rastlanılmıştır, somun tipi olan (ovalı yakın) ekmeklerin özellikle her iki ucunda ve bazende orta kısımlarında düğme biçiminde ve büyüklüğünde (açık kahverengi ve sarı) tabletlere rasnanıldığı.

5 -%98 ihtimale yenilmek üzere alınan bir ekmek, uçlarından yenileceği,

6 - Kızıltepe Kampındaki zehirlenme (ekmekteki tabletler biçiminde) ile Diyarbakırdaki Zehirlenmenin benzer olduğu.

7 - Kızıltepe, Muş ve Diyarbakır Kamplarındaki zehirlenme olaylarında olan ikinci ortak noktanın, zehirlenmenin öldürmeye yönelik olmadığı,

8 - Kampta karavana tipi yemeğin çıkarılmadığı, her ailenin kendi pişirdiği

9 - Kamp suyunun da kamp idarecilerinin kullandığı ve zehirlenme olayında her hangi bir idarecinin zehirlenmediği,

10 - Kampa gelen tahsis ekmeğten idarecilerin ama özellikle o gün kullanmamış oldukları,

11 - Ekmeklerin fırından bir şöfür ve iki perzonal eşliğinde ve tahminen (gerçeğe çok yakın) 25 dakika içerisinde kampa ulaştırıldığı

12 - Olayın Diyarbakır gibi politik bir ilde protestonun bir hafta sonra ve birer hafta ara ile parmak sayısını geçmeyen öğrenci gençlikle tertip edilmesi ve protesto esnasında (korsan miting) yakalanılanların 24 saat içerisinde serbest bırakılmaları.

Sonuç ve Tespitler

Sonuç ve tespitler yukarıda iki bölümde izaha çalışılan bilgiler ışığında yapılmıştır. Maddeler halinde sıralanan hususlar birleştirilmek suretiyle bir bütün olarak düşünüldüğünde görülecektir;

1 - Zehirlenme ekmeğten olmuştur.

2 - 0 günkü ekmeğ özel olarak imal edilerek içine tabletler halinde zehir bırakılmıştır.

3 - Zehir oranı öldürmeye yönelik değildir.

4 - Zehir oranı pişirme esnasında ve derecesi hesaplanılarak ayarlanmıştır.

5 - Fırın perzonalinin en azından bir kısmı, olaydan net olarak haberdardırlar.

6 - Belediye üst düzey yetkililerin nesnel olarak olaydan önceden haberdar olmaları gerekiyor.

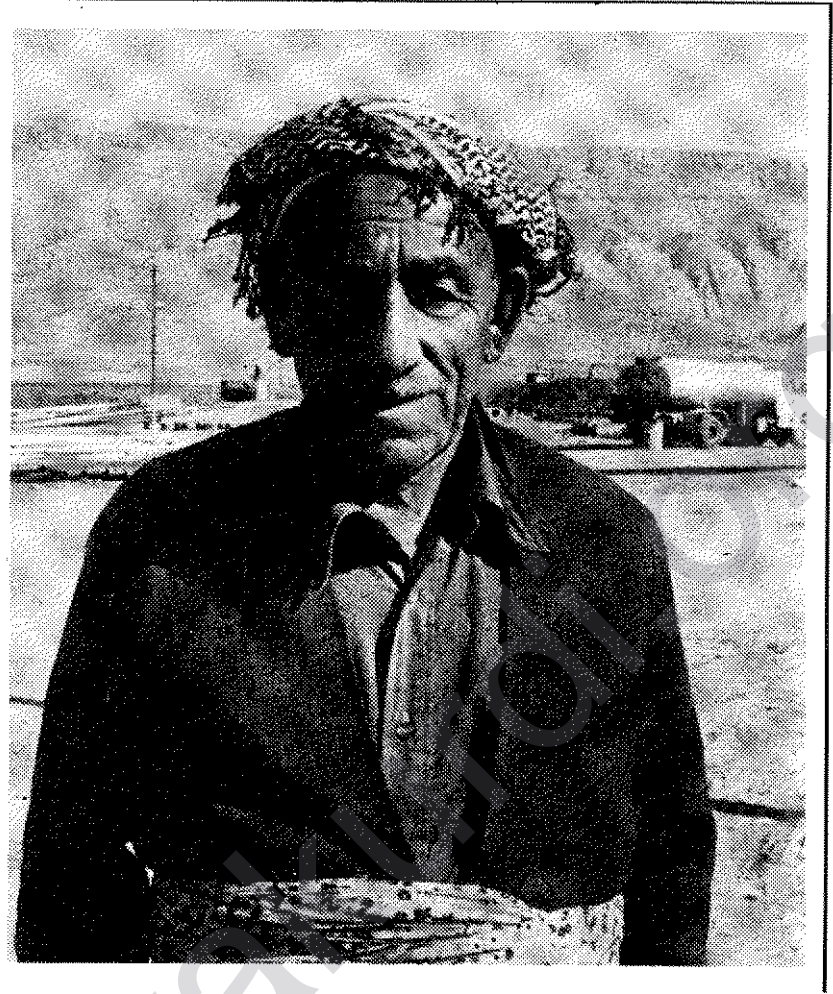
7 - Gerek Muş, gerek kızıltepe ve gerekse Diyarbakır Kamplarındaki zehirlenmenin amacı "Bıktırma"dır. Bezdirmedir.

8 - Her üç olayın organizasyonu tartışmasız olarak profesyoneldir.

9 - Bu olaylardan çıkan sonuç henüz bıktırma yeterli düzeye varılmadığına göre, benzer ama değişik türden suikastlerin gelecekte mutlak suretle yapılacağı.

10 - toplumun deşarj olma olayına polis oldukça bilinçli davranmıştır.

11 - O gün kullanılan maya bozuk değildi (bu isbatlıdır).

Dokumentên Paraztina Mafên Mirovayetî li Newyork

Îraq, "welatêk polêsiye ku xwe baş organîze kiriye" û hikumeta wê, xwinmijîrîn kesin ku îro desthilata wan heye". Rêxistina Paraztina mafên mirovayetî *Middle East Watch* li Newyork di nivîsandinên xwe de ev baweriyên hanê jor dide xwîyanîkirin. çawa ku di dokumentên wan de hatiye nivîsandin, di perçiqandina mafên mirovayetî de; ji welatên xwe durxistinîna Kurdan, zîndankirinên kêfî, lêdan, windakirina girtîyan û darvekirinên bê sebeb uhw. Dewleta Îraqê, bi desthilata Partiya BAAS, ya ku xwedî sîstema taybetî, mîna xudan buna Polêsiya dizî û kune berpîrsiyarê kûştin û girtinên rêzanî, ku bê biryarên Dadgehî tîn bi cihkirin. Li Îraq bi taybetî Kurd tîn eşandin.

Dokumentên parastina mafên mirovayetî wisa dom dike; Piştî ku Rejîma BAAS di salên 1987, û 1988 de li dijî Şoreşa Kurdan çekên kîmyayî bikaranî û derbek li Kurdan xist, bi serde jî dixwaze Kurdan bi darê zorî ji welatê wan dur bixe û bi vî şêweyî; çand, Netewayetiya wana jî biherifîne. Gund û bajarên piçuk li Kurdistan, ser sinura Tirkîyê bi carekî hatine hilweşandin. Bi gor, ku hatiye agahdarîkirin, Bajarê mezin mîna Ranîa bi nifusa xwe ya 120, 000 kes jî, di beramber wêran û xirabunêdeye. Wêne Kampek dide nîşanî ku ji bona Kurdan hatiye amedekirin, yên ku ji welat û erdê xwe bi darê zorê hatine derxistin. □

DEMOKRAT / Diyarbakir

Dema George Bernard Shaw cara yekem li Emerîka peya bû bû, ji mazûbanên xwe re gotibû: “ hûn jî wek yên me pûtan ji miriyan re çêdikin.” Mebesta Shaw bi vê gotinê ew bû, ku li wir jî wek Îngliztanê qedr û qîmeta kesên hêja dû mirina wan tê dayîn. Li gellek welatan, duhu û îroj, hejmareke mezin ji nivîskar û hunermendan di rewşeka xirab de dijîn. Hejmareke ji wan di jiyana xwe de heye ku bi hawakî fireh neyên

Bi taybetî ew nivîskarên ku bi elfebaya Latîni û zarava kurmancî nivîsandine, berhemên wan tenê ji hêla hejmareke biçuk de ku pîrraniya wan entelektuel in, hatine xwendine. Ji ber ku îmkanyetên weşandinê ta demeke ne dûr tenê di destên hin rêxistinên de bu ku ji niştimanî û welatparêziyê bêtir rêxistinên xwedan siyaseteke teqlîdî bûn, heta camêrên weke Bedirxaniyan bin jî ji hêla weşanên wan de hatibûne îhmal kirin. Tenê di hindir zikê çend salên borîn de hin welatparêzên Kurd dest pê kirin li merovên me yên hêja, yên weke

kesên din di vî warî de pesna nivîskarên Kurd didin, yên ku ji dest wan tê der, tevî hemî kêmasiyan jî, binivîsîn û pirtukan bidin weşandin. xuyaye ku kesên ne Kurd, lê bi edebiyata Kurdî mijûl, ji Kurdan bêtir nivîskarên wan dinasin û pesna kar û xebata wan didin.

Gelo çima Kurd qedr û qîmeta hevûdin nizanin?! Bê guman gellek sedemên ev xusetê me yê kevin, ku heta bi Xanî jî li ser nivîsandiye, hene. Bi dîtina min gellek sedem hene û du jî wan ev in: a) di şexsiyeta meruvê Kurd de pesindana yekî din, bi taybetî yekî nas, kêmasî ye, ango şerme. Ta yek nemire merovê Kurd layiqî xwe nabîne pesna wî yekî bide, naxwaze ji kesekî re “erdê dîz bike; şemşaqaqan bavêje; nangermiyan bike,…” b) Kurd di rewşa eşîrtî û bêdewletmayînê de di gellek waran de li paş mane, lê ji hevûdin nêzîk maneû ev nêzîkbûna bûye yek ji sedeman e, ku merovekî Kurd ji yekî din diheside.

Li Kobanî, Dema ez zarok bûm, tenê dû yan sê şofêrên me hebûn. Dema hejmara şofêran dest pêkir sal bi sal bêtir bibe ew du - sê şofêrên kevin pîrr diqehiriyan, bêtirbûna kesên şofêr li xweşiya wan nedihat. Rojekê, têye bîra min, dema şofêrekî nû têgihîştî di ber qehwê re derbas bû, zîqezîqa bi lastîkên trimbêla xwe xist û haya xelkê kişand ser xwe, yek ji şofêrên me yên kevin di qehwê de rabû ser lingan û qîriya: “êh nebû bavo, nebû! Em ê vî sinêfî berdîn, bavo, nebû! Her kes êdî bûye şofêr; sibe şivan jî ê keriyên xwe berdîn û werin tombîlan bajon; nebû nebû, nebû!” Ev camêrî didît, ku li bajarên mezin bi hezaran şofêr hene û

Nivîskarên me Yên Îroj

Sahîne B. Soreklî

nasîn jî. Tenê du mirina wan û hin caran dû demeke drêj gelên wan û yên cihanê dest pê dikin pesna wan û berhemên wan bidin. Leonardo da Vinci, Moliere û Kafka hin ji kesên wisa ne.

Ev xuseta di nav hemî Gelan de dikare hebe, lê li cem Kurdan hê jî bêtir e. Ji ber ku Gelê Kurd, bo sedemên cuda ku hewce nake li vir werin xuya kirin, gelekî ne xwende ye, nivîskarên zimanê Kurdî yên sedsala 20an nikarîbûne xwe ta radeyeke kûr û fireh û bi hawakî gelemper bigihînin nav gel.

Bedirxaniyan xwedî derkevin, qedr û qîmetê bidin karê wan û berhemên wan ji nû ve bidin çapkirin. Berî çend rojan di xwaringeheke bajarê Sydney de em li ser gelş û problêmên nivîsandina bi zimanê Kurdî diaxftin. Mamoste Martînvann bruinessan, entelektuelekî Hollandî ku ta nuha nivîsar û pirtukên bi zimanê cuda li ser Kurdan û pîrsa wan nivîsandine, hanî ser zimên, ku tevî hemî diwariyên li holê jî, Kurdan li ewropa ji hin komên ku ji Rohilata Navîn berî wan hatibûn û xwedan hejmareke bilintir bûn bêtir pirtukên bi zimanê xwe weşandine. Gellek merovên ne Kurd, yên wek van Bruinessan, Stî Joyce Blau û

“heta bi jinan be jî” êdî tirimpêlan dajon. Ev bo wî tişteki di şuna xwe de bû, bajar ne yê wî bû, loma hewce nedikir ew xwe biqehêrîne, lê li bajarê wî şofêrê nû li kêfê wî nedihat. Wisa jî li nivîskarên me hatiye. Ne tenê rêxistin û partiyên me ji nivîskarên nû, yên xwedan bîrûbaweriyeye serbixwe û nû ne hej nakin, lê herweha pîrr caran nivîskar ji nivîskêr, wek gotina: “mêvan ji mêvan hej nake, masûban ji herdu seriyan hej nake.” Rêxistin û nivîskarên me dikarin weqa pesna nivîskarekî biyanî bidin, ku merov hin caran mat dimîne, lê bo yên xwe, bi taybetî ger nivîskar hê sax be, dema gotinek bibe jî, pîrraniya caran yan gotineke bi sînor e, yan yeke xirab e. Bo netewayeke ji 3 - 4 milyonan hebûnabî sedan nivîskar, hunermend û dengbêj ne hejmareke bilinde, lê emên ku endamên netewayeke bêtir ji 20 milyonan in, em hejmara nivîskarên xwe bilind dibînin, teniyê di wan û karên wan didin,... Kesên me, ji lewra hevûdin, ger ji dûr an ji nêzîk ve, dinasin, ew tenê li xusetê hevûdin yên “kêm,” ango nêgativ digerin. Li Ewropa, dema behsa nivîskarekî dibe, pîrr hindik in ewyên dibêjin, “erê welle, filan kes di filan nivîs, yan çîroka xwe de ev tişt baş daye xuya kirin, yan ew tişt ne weqa baş daye xuya kirin,” lê pîrr in ew yên dibêjin, “filan kes li ser hesabê gelê Kurd bêriyên xwe tijî pere dikêye (xweziya rast buye), filan kes berê tev filan partî, kar dikir, filan tev ev partiyê han danûstandina xwe heye, bêvan wîskî vedixwe, filan kes paşvero ye, bêvan kes komonîste, welo di umrê xwe de hê tişteki baş nekiriye, heso bi kesekî re nade

- nastîne, Miso ji hukmatê peran digire, û herweha, û herweha.

Ya rast ew e, ku pêwîst e merov nivîs û berhemên nivîskêr bide ber çavan, ne şîva ew li mal dixwe, yan qehweya ew lê rûdine; ya rast ew e, ku pîrraniya nivîskarên Kurd ne bo bêriya xwe dinivîsînin, lê boxatirê nivîsandina bi zimanê gelê xwe ji bêriya xwe jî pereyê xwe didin; ya rast ew e, ku her nivîskarekî Kurd di rewşa îroj de di nav hezar kul û xem û derdan de dijî; ya rast ew e, ku di dilê nivîskarê Kurd de bûye hesre teke e mezin e, ku ew rojekê rexneyeke objektîv û di cîh de li ser nivîsareke xwe bixwîne; ya rast ew e, ku nivîskarê Kurd bi hezar serêşî û heyran û qurban pirtukeke xwe dide çapkirin; ya rast ewe ku rewşa nivîskarê Kurd ya îroj bi serê xwe trajêdiyek e. Nivîskarên Kurd, yên îroj bi zarava Kurmancî dinivîsînin di tengasiyekê de nivîsandina xwe didomînin, ne tenê ji dest tunebûna pirtûkxaneyên pirtûkên bi zimanê wan, hindikbûna xwendevanan, qedexebûna pirtûkên wan li welêt, lê her weha ji lewra nivîsandina serbixwe û objektîv zor dijwar e, çiku partiyên me biçûk û mezinên xwe ve li nivîskarê objektîv xwedî dernakevin. Bo wan nivîskarên “BÎJÎ” û “BÎMRE” divên, nivîskarên dêmagojî û kilîşeyan, bo wan “HEVAL” divên, bi taybetî ARQADAŞ ên bi Tirkî dinivîsînin bêjeyên xwe bi “izm” di xemilînin, nivîskarên, ku nivê rûpelên nivîsên wan bi kilîşeyên wek “burjuva” dagirtîne, nivîskarên ku pênuşa xwe dikin tulumpeya qîrê û çep û rast davêjin, bi kurtî, çawa ku bo karbi destên welatên Rohilata Navîn

tîpekî nemaze ji nivîskaran divêt, bo partiyên mejî tîpên wan yên nemaze hene (ma em ê ji kê fêr bibin?!).

Dema merov hemî gelş û dijiwariyên li pêşiya nivîskarên Kurd dide ber çava, dema merov dipejirîne, ku van nivîskaran ferzend nedîtine bi kêmasî zimanê xwe yê zikmakî di xwendegehan de fêr bibin, û dema merov hejmara yên bi zimanê Kurdî dikarin bixwînin weqa nizm dibîne, pêwîste bi kêmasî merov bibêje: AFERÎN ji hemî nivîskarên me re, ku hê jî bi zimanê xwe dinivîsînin, aferîn ji ferat cewerî re, ji dewrêş Ferho, Cankurd, Mueyîd Tayîb, ji Brîndar re, aferîn ji Botanî, Neqîşbendî, ji bavê nazê re, aferîn ji pervîn, Ferat Şakelî û mihemed Bekir re, aferî ji kesên wek İbrahîm Selman re ku Kurd li xebat û hunermendiya wan xwedî dernakevin, aferîn ji Mehmet Uzun re, ji Mehmed Baksire, ji Reşo Zilan re, aferîn ji Hemreş Reşo, Rojen Bernas û M. Lewendî re, aferîn ji D.İzolî, M. E. bozarslan, ji Rohat, Tosinê Reşîd û malbata Cefîl re, aferîn bo bi dehan nivîskarên me yên li vir bi navnebûne, li welêt û li derveyê welêt, aferîn ji mamosteyên duhu re, ku îroj di pîrbûna xwe de jî hê bo ziman û gelê xwe mijûl in, yên wek Osman Sebrî re, aferîn bo dengbêj û hûnermendên me, ew yên dikaribûn li paytextên hin welatên Rohilata Navîn bibin milyonêr, lê xizmeta bo çanda gelê xwe grîngtir dîtin, aferîn bo nivîskarên me yên bi zarava Soranî dinivîsînin, yên wek Şêrko Bêkes, aferîn aferîn bo nivîskarên zarava me ya dimilî, bi taybetî bo Mamoste Malmîsanîj, û aferin bo her merovê Kurd, yê

ku di rewşa îroj ya dijwar de hewl dide bi zimanê xwe bixwîne û binivîsîne, û aferin bo ew merovên me yên çapkirin û weşandina karên nivîskarên me pêkan dikin. Nivîskarekî Ereb nivîsandiye, "ger merov pesna helbesta helbesvanekî nede, ew

ê nikaribe yeke baştir binivîsîne." Pêwîst e merovê Kurd êdf li xwe û yên xwe xwedî derkeve. Ti welat û ti rêxistin nikarin bê merovan pêşve herin; divêt em qîmetê bidin merovên xwe yên jêhatî û bizanibin, ku merovek dikare di tiştêkî de jîr û

jêhatî be, lê belkî kêmasiyên wî yên din hebin; divêt em bo hin kêmasiyên merovekî hemî berhem û karên wî yên qenc di erdê nedin. Qe nebe, bila em di warê xebata bo ziman û çanda xwe de li hevûdin xwedî derkevin

23 / 7 / 88

Dünyada neler oluyor ve bizler -1-

Tüm bunlar olurken bizim sorunumuz nerede duruyor. 30 - Milyonluk bir ulus, şimdiye kadar verdiği 2,5 milyonluk şehidiyle ne zaman güneşin kendi ülkesi üzerinde de doğduğuna şahid olabilecek ?

Loran Cengin

Yüzyılımızın son on yılına girerken, getirdiği büyük toplumsal reformlarla tarihte kendisinebe-lirli ve önemli bir yer ayıracağına daha şimdiden aday. Gerçekten de 90 - lardan on yıl öncesi, bugün artık oluşan ve oluşmakta olan olgulardan söz etseydi, hayalperestlikle, ütopyizm ile suçlanılabilecekti insan. İlerici diye tanımlanan görüş, çağı - Kapitalizmden sosyalizme geçiş yüzyılı olarak adlandırıyor, buna alternatif her çizgi ise gericilik ve emperyalizm sözcülüğü diye gösteriyordu. Hatta bundan da ileri gidilerek reel sosya-

lizm'e ve o'nun kalesi olarak adlandırılan SSCB'nin iç veya dış politikasına-fark gözetmeksizin yapılan en küçük eleştiri - antibilimsel, antikomünist diye tanımlanıyordu. İki sistemin hür bir dünya da birlikte yaşama olanağı akıldan bile geçirilmiyor ya da geçirilmek istenmiyordu. Aynı şey karşıt felsefe taraftarlarında da görülüyordu. Birileri için emperyalizm - acımasız sömürü, işsizlik, talan ve yağma ile, diğerleri için Komünizm - demir perde, insan haklarını çiğneme ile eşdeğerdi. Elele yeni, uygar, birlikteli bir dünya için çalışım ise şafakta görünmüyordu.

Görüşler çok keskindi - ikisininde dayandığı ortak nokta (Batı ve Doğu politik sistemlerinin ideolojik düşünüyü) bir sistemin, diğer sistem üzerinde hakimiyet kuracağı idi. Bu amaç için üretilen süper silahlanma

mekanizmaları bir yana, karşılıklı kontrapropaganda, kontradiplomatik, kontraideolojik ve daha birçok soğuk savaş sistemleri devreye sokuluyordu. Karşılıklı güvensizlik yaşamın tüm alanlarında kuşku havasını doğuruyor, birçok kez bardağın son damlasının kısa zamanda taşacağı bile düşünülüyordu. (ABD'nin U - 2 adlı casus uçağının düşürülmesi, Güney kore havayollarına ait CIA patentli casus uçağının yine düşürülmesi, Küba, Vietnam, Angola bağımsızlık devrimlerinin etkileri, Grenada, Afganistan, Panama işgallerinin getirdiği gergin hava. Papa, Kennedy, Reagan suikastlerinin suçlamaları, Libya, Nikaragua, İran - Irak krizlerinin sonuçları vs.)

Oysa insanlık, gelişim süreci içerisinde yaşamın tüm odaklarında - bilim ve teknik devriminden, kiber-

netik bum'a, sosyal yaşamın bütün merkezleri dahil büyük adımlar katte-
diyordu. Doğaldır ki tüm bunlar
insanoğlunun önüne yeni yollar bul-
ma yani barış içinde hep birlikte
yaşama sorununu gündeme getiriyor-
du. Bununla birlikte oluşumlar ev-
rimsel olarak kendilerine mücadele
alanları arıyor ve buluyorlardı. Si-
stemlerin varolmasında kitlesel bir
dayanağa, bir tabana dayanması
zorunluluğu gerçeğinden yola
çıkığımızda - artık reellerin sistemler
üzerinde de etkisini göstermemesi
imkansızdı.

Bunların ışığında 1980 - lerin
ikinci yarısında başta Sovyetler birliği
olmak üzere tüm Doğu dünyasında -
Perestrojka (yeniden düzenleme) ve
Glasnost (açıklık) politikası yaşam
rayının üzerine yerleşebilmek, gelişim
sürecine ayak uydurabilmek için poli-
tik sahneye adımlarını atıyordu. Eğer
Perestrojka ve Glasnost'un getirdiği
yeniliklerin ve artık teorisi ve
praktiğiyle siyasi hayattaki rolünü tek
tarafli olarak ele alırsak politik bir
çıkıma girileceğini, reellerden uzak
kalınacağını ifade etmek istiyorum.
Olgular çarpıtılmadan, yaşam üze-
rindeki gerçekliliğiyle ele alınmalıdır.
Tüm yanlarıyla, hiçbir tarafı gözardı
edilmeden ele alınmalıdır. Yoksa
sonuçta yanlış değerlendirmeler
yapılır. Doğu'dan Perestrojka ve Glas-
nost rüzgarı esmeye başladıktan son-
ra, Batı'dan da ve özellikle Avrupa
zemininden bu oluşuma doğru adımlar
atıldı. O yüzdendir ki, şu anda politik
sistemler arasında belirli bir sinhron
ve yaklaşım için karşılıklı hoşgörülü
tavırlar gözlemlenebiliyor.

Tabiidir ki dünya bir bütündür.
Oysaki bu bütün içerisinde insanoğlu
bilinç olarak varolduğundan günümü-
ze kadar, ayrı ayrı felsefelere dayalı
ideolojiler benimsemiştir. Ve bu ideo-
lojiler kendilerine buldukları kitlesel
dayanak ve destek doğrultusunda güç
haline gelmişlerdir. Ayrıca hemen
hemen bütün tarihsel süreç içerisinde
güç mekanizmaları arasında sivrilen
iki odak, hakim çizgiler olarak kabul
görmüşlerdir. Hatta denilebilir ki, bir-
birine yakın ideolojik merkezler ilk
olarak birbirinin feshi için büyük
mücadeleler yürütmüşler ve bunun
sonucu biri belirleyici güç odağı
ünvanını almıştır. (Fizikçiler ve So-
fistler, ikinci ve üçüncü enternasyo-
nal, idealizmin ayrı düşünceleri

arasındaki mücadeleler, SSCB, Çin
ve Arnavutluk çizgilerinin mücadele-
leri, Stalinizm ve Troçkizm'in
aralarında problemler vs. vs.

Söylediklerimizin paralelinde -
asrımızın son on yılının, içinde
bulduğumuz gerçeklerine gelirsek,
Doğu ideolojik güç odağı SSCB ve
batı ideolojik odağı ABD arasında es-
meye başlayan pozitif havanın (
bundan önceki tüm dönemlere kıyasla
) dünya politik, toplumsal yaşamı
üzerinde etkisini göstermemesi
imkansızdı. Pratik zaten bunu
ispatlıyor.

1980'lerin ilk yılında, Polony-
a'da o zamanlar emperyalizmin
uzantısı olarak tanımlanan Solidar-

İki sistemin hür bir dünya
da birlikte yaşama olanağı
akıldan bile geçirilmiyor
ya da geçirilmek istenmi-
yordu. Aynı şey karşıt fel-
sefe taraftarlarında da gö-
rülüyordu. Birileri için Em-
peryalizm - acımasız sö-
mürü, işsizlik, talan ve
yağma ile, diğerleri için
Komünizm - demir perde,
insan haklarını çiğneme
ile eşdeğerti.

nost (dayanışma) aynı on yılın so-
nunda bu ülkede artık iktidar. Fakat
garip olan Dayanışma (seçimde ezici
çoğunlukla - % 93 ile hükümet oldu)
hükümetinin başkanının, Moskova'da
büyük kabul görmesi. Macaristan'da,
Komonist partisi, kongresinde
halktan itibarını kaybettiği gerekçe-
siyle kendi kendisini feshetti. Çekos-
lovakya'da 1989'a kadar yasaklı yazar
olan, yazıları için ceza evlerinde ya-
tan Vaslav Havel şimdi
Cumhurbaşkanı. Romanya'da halk,
devrimle Çavuşeskoyu devirdikten
sonra, ülkenin demokratik temelleri-
ni yeni yeni koyduğunu açıkladı.
Bulgaristan'ın "demir" yöneticisi
Jivkov, şimdi yolsuzluktan cezaevinde.
Ve en ilginç - Almanya'nın artık

bir devlet olarak birleşmesinde sistem-
lerin karşılıklı onayı. Şüphesiz ki diğer
bütün gelişmelerde de karşılıklı onayın
varolduğunu söylemek yerinde olur.

Peki, değişiklikler yalnız Doğu
dünyasında mı oldu? Hayır! Batı,
özellikle ekonomik alanda, diploma-
tik ve diğer tüm sahalarda Doğu ile
yaptırımlara açık olduğunu belirtti.
Güney Afrika'da zenci lider, ANC'nın
legendar önderi Nelson Mandela
Cumhuriyetin başkanı F. W. de klerk-
'in açıkladığı reformlar paketi parale-
linde 27 yıllık tutuklanmadan sonra
11 şubat'ta serbest bırakıldı. Mandel-
la-barış içerisinde, alınan reform
paketleriyle, ırkçılık politikasının son
bulacağını umduğunu binlerce basın
mensubu ve yüzbinlerce kişinin
katıldığı "özgürlük tören" lerinde
beyan etti. İsrail bazı bakanlarının gizli
olarak Filistin Kurtuluş örgütüyle
masaya oturduğunu kabul etti. Nami-
bya bu yılın ilk yarısında bağımsız
devlet olma hazırlıklarını yapıyor. Fi-
listin'lilerin sorunu halledilme
doğrultusunda. Kore'liler bir devlet
çatısı antında birleşmek için
çalışmalarını sürdürüyorlar. Şili'de 17
yıllık pinoşet cuntası tarihin
sayfalarına karıştı, ülke demokrasi yo-
lunda adımlarını tekrar atıyor. Kam-
boçya'da ulusal birlik hükümeti için
görüşmeler hızla ilerliyor vs. vs.

Tüm bunlar olurken bizim sorunu-
muz nerede duruyor. 30 - Milyon-
luk bir ulus, şimdiye kadar verdiği 2,5
milyonluk şehidiyle ne zaman güneşin
kendi ülkesi üzerinde de doğduğuna
şahid olabilecek ? Yarınlar ne kadar
aydınlık -bizler için ? Gelecek sayıda
bunları ele alacağız. □

DEMOKRATI
OKU
VE
OKUT

ÇOLİĞ (ÇEWLİG)

Mi waşt ez öyr (îro) derrhêq yo bacary Kirdond cê çi binişy (binwisy). Mi va lîa (Gelo) îtya wa kom ca bu? Ba cê ome mi vîrig ez ço cey wilaty Kirdon hindê Çolig nî şinasnen. Û mi va ez qalê Çolig bîk (bi kêr bînim). Lakîn vêr her çî bêk ya bî yor şima vîr; Çolig ha ça? zony Çolig çi qêdew? Ez gony hê verê inî qalon tikye çî vacy.

Ma eşkên vacîg Çolig pay-têxt serewedartîş Şiyex Seid yo. wextûg da Kemalîr, esas paştgêr Şiyêx; eşîrig hê heta hetê Çolig id eyêb. Yi paştîyê xwi zafî yin ra girot. Milletê la yê zuwyêr, hêta Ekrag û Win, Sîwonê, Gwevdere, Cyebaxçwir, Az, Verarwec, Ziktê, Dareyêni, Swelexon, çon heta Kanîreş pîyor pîya marîşt. Kumandarî meselâ eyê pîl îz îtyara vîcyê. Şiyex Şerîf da Darêyenîr girot. Romit Palî ser. Uca zîk girot. Yo slogany Kirton bi ey wexton "Pirwêdyen Paşa çinyo!" Bacê romit xarpyêt ser. Yin iz zaf dest nî kerd xwî. Mîyaron`ra Şiyex Evdilê hetahetê xwi ke pak. Da pirwe Varto girot. Romit Hêt Hûnûs ya. Şeyexony çoniz şîmal girotib.

Zony Çolig Kird û. Tikye merdimy Kîrd mary vony Zazakî, tikye vony Dimilî. Lakîn ma vony Kird. Kîrd ma nî monon Kîrd Dêrsim û Pîron û

Swêrek ê Motkî. Rê rê Ma vony "Ti şîny ça?" Dêrsimîc vony "kotra sonî" Raştê gwirî; Milletê Kirtonîr "herg heta kota teli wa!" Nişkên pê zony xwi piye sarêk (bidin zanîn).

Ma honê agêr Çolig. Çores serr (sal) vêr şima Çolig bidîn öyr nî şinasnên. Swikê Çolig û Pîyorê Çolig zerrê yo derî dib. Hêt pê dikonon ra la yê Çolig vîyêrtien. Her hêt cehdê mîyonî swik ra yo vay şîn. Eya awk yo wenûk û weş dên swik. Kiştê vay id val yêr, tûyêr û ca ca qebaxyêr bî. Esnafon û zenatkaron gêrm omnonîd kilsî xwi ontien bîn daron û vîrace kêrdyen. Rê rê yo do xerîb û pînase swik ra vîyêrtien. Ew wext dikkon û vêrin ra vîrace dest kêrdyen pê. Mîyeriky heta xwi swikra bi xelesneyn bîn gêyec. Eg mîyerik gêyec nî bîyu se tobe kêrdyenig honê û cara nî vîyor.

Zemony vêrid gem ag ha heta hetê Çolig, d Pali ra dest kêrdyen pê heta Wan şîn. şîmal`id Ezirgon`ra omên, hêt Suriye ya dewom kêrdyen. Darîg ina gema îb zîyad ra mazyêrîb. Pîl inî daron azgilyêrîb. Bweliyêr îz kêrm nîyêb. Tikye cond qîlixyêr, hors, sa-yêr kwêyî, teyêr, valyêr, teyincyêr, sînzyêr û gwincyêr êsên. Mîyony ina gema tarîd her

comyerd nîşkên bigêr û. Heşy, cinawiry, xwêz û kweyî bîn pîrrîb. Bacê wextug Kemalîst ome sêr hûkmy dest ke pê pîyör ê yin birna. Öyr kûwon û deştoney Çolig id çê gem nî menda. Erd ho benû çwerax. Debr û debar ha bena zwar. Nifûsy Çolig îz zaf biyû zîyed. İdarê millet hîn ehnd rahat nîbön. Öyr zerrê bacarîd 40.000 (çores honzar) tên êst. Tirkon pê yo taqtî û hola millet besta xwa. Se kerd şima vony? Binê vayû, la rahat yo rehar girot; zafê millet best meaş! Tikye kêrd memur, tikye kêrd karker. Eyîg mênd, çend tên bî esnaf û müteahhid. Pîyorê müteahhidon îhalony xwi hukmaty ra gên. Yizîk in heta bêstyê hûkmatya.

Milletê Kirton ag ha Çolig id, serewedartîş Şiyex Seid xwi vîr nîken. Şond hekyat û sonîk yinîz rê rê hatiraty ey wextonê. Veyşonê û tersê ey rwecon ha yin zerred. Kîn yiniz zîyedo. Lakîn yi vony "eger ma honê nêşkey pê se, inna ho çî ma wa nî verdên". Raştû; dişmên yin zaf wehşîyû, hemma xwêrt newê, eger yo serekê ya hol vîn se, xwi da eşkerakerdişig tersê yin çinîya. Bawerîyê ma e yawag: ey rwêc nîzdîb!

Gwevdereyic

MAĞDUR KÜRTLERE YARDIM EDEBİLİRİZ

Yazan: William Safire
Herald Tribune; Nov. 24. 1989 p. 4

Yurtsuzlara özel merhamet duyulan bir devirde, gelin 17 Milyonluk Kürt Halkı gibi ülkesiz bir milleti de düşünelim. Dünyanın hiç bir yerinde İran, Türk ve Araplar rejimleri tarafından sistemli bir şekilde zulme tabi tutulan ve 1000 yıldan eski kültürü ve dili olan benzeri bir başka etnik grup bulamazsınız.

Bugün Kürt olmak demek, Jenosit objesi olmak demektir. Doğu Avrupa'da özgürlük hareketlerinin ortaya çıkışı karşısında kendinden geçen bir dünya, Ortadoğu'daki cesur bir halkın yok oluşu fiilinden haberdar değilmiş gibi davranıyor. Bu durumu protesto Konferansı düzenleme cesaretini gösteren üç Kürt önderinin ortadan kaldırılmasını gerçekleştirmek üzere, İran viyana'ya katiller güruhu gönderdi.

Türkiye, Kürt Kültürü'nü onları "Dağlı Türkler" diye nitelendirerek yok sayıyor ve Irak'tan gelen açlık içindeki mülteciler için de pek bir şey yapıyor sayılmaz. Iraklı diktatör Saddam ise bu petrol bakımından zengin bölgelerde yaşama cesareti gösteren köylüleri cezalandırma konusunda en gayretkeşi. Evleri buldozlerle dümdüz etti, şehirleri kelimenin tam anlamıyla haritadan sildi, binlerce insanı çöllere sürdü ve her bir Kürt'ün bizatihi ateşe hedef olduğu bu bölge-

Eğer İsrail, Irak'ın uyguladığı zulmün % 1 ini Araplara uygulayacak olsaydı uluslararası düzeyde kopacak kıyameti düşünebiliyormusunuz?

leri "serbest atış" bölgesi olarak ilan etti. Kürtler içinde bulunduğumuz dönemde bir örneği daha olmayan ve sivilleri hedefleyen yoğun zehirli gaz saldırısının kurbanı oldular. Binlerce erkek, kadın ve çocuk Irak Halepçe'de canlarını yitirdiler.

Peki bütün bunlara ABD nasıl karşılık verdi? Export - Import Bank Irak'a 200 Milyon Dolar tutarında kredi sağladı. Tarım Dairesi Saddam Hükümeti'ne bir Milyar Dolar karşılığında mal Kredisi sağladı. Devlet Dairesi ise Irak'a kur yapma telaşı içinde, asimile olmadıkları taktirde yok olmaya mahkûm edilmiş bir halkın acılarını görmemezlikten geliyor. BM bürokrasisi yapılan zulümlerin incelenmesini dahi reddediyor. Görüldüğü gibi Kürdistan BM'in bir üyesi değil. Ama Woodrow Wilson'un 14 Maddelik ilkeleri açıklandığından beri, halkına

özerklik vaad edilmiş bir bölgedir.

Az da olsa bazı sesler duyuldu.

Paris'te Danille Mitterand, geçen ay bu uluslararası insanlık dışı sessizliği protesto toplantısının gerçekleşmesi için prestijini kullandı. Washington'da senatör Daniel Inouye İhracat - İthalat Banka'sının tüzüğünde, Başkan'ın "milli çıkarlar nedeniyle" askine bir talebi gelmedikçe yürürlüğe girecek olan, terörist devletlere borç verilmemesi doğrultusunda bir değişikliğin yapılmasını sağladı - ki bunu Mr. Bush onaylamak zorunda kaldı. Ama Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'na hararetle inananlar nerede?

Filistin sözcülerinin yetersiz olarak nitelendirerek geri çevirdikleri özerklik talebini ihmal edilen Kürtler sevinçle kabul edebilirdi.

Eğer İsrail, Irak'ın uyguladığı zulmün % 1 ini Araplara uygulayacak olsaydı uluslararası düzeyde kopacak kıyameti düşünebiliyormusunuz? Amerikalılar'ın bu biçimde ayırım yaparak kızgınlık göstermeleri ikiyüzlülük, Milli Hakimiyet konusunda herkesçe öngörüldüğü biçimde, kendini yönetme ve kültürünün saygınlığını koruma açısından Filistinliler ve Kürtler aynı haklara sahiptirler.

Mr. Bush aşağıdaki önerileri yerine getirmelidir:

1- Kürt Halkı'nın kendi köylerinde yaşamaya devam edebilmeleri ve kendi dillerini konuşabilmelerinin sağlanması doğrultusunda muhaliflerinizin hoşuna gitmeyecek olsa dahi birşeyler söyleyin.

2- ABD'nin Birleşmiş Milletler (BM) delegasyonunu, bölgenin insanların sürgünü sırasında işlenen suçları incelemekle yükümlü bir insan Haklarını inceleme komisyonu oluşturulması doğrultusunda yönlendirin.

3- Tarım Dairesinin Irak'a vermeyi garantilediğı mal kredisinin askıya alınmasını sağlayın ve bunu sadece insan hakları ihlal edildiğı için yapmayın. Belki de Banca Nazionale del Lavoro'nun Atlanta şubesinde, ABD'nin Irak'a vermeyi garantilediğı kredilere ilişkin şüpheli bir durum da vardır. İnanılması güç ama daha geçen hafta, şüpheli drumla ilgili incelemeler dünya çapında sürdürülürken, Tarım Dairesi Irak'a 500 Milyon Dolar tutarında yeni ihracat kredisi verdi.

4- ABD'nin mülteci kotasının % 5'ini, zulme uğrama korkuları açısından; Polonya'lı, Macar rejim muhalifleri ve Sovyet Musevileri'nden daha iyi sebepleri bulunan Kürtlere tahsis edin.

Amerikalılar'ın kendileri özgür olduklarından müteşekkirdikleri bu çağda yurtsuzlara da umut verebilirler. □

“ Bav û Kurê Gel “

Bavê Gel tu ji mere xodanekî pir zanî
 Nişanderê rêka aşî, serbestî û mirovanî
 Nişanê rizgarîxwazê evî sedê bistanî
 Ji bo devera navîn û xoş Niştimanî

Rêzanvan û perêzerê Gel û waran
 Ji mera her roj rontir dikî rê û baran
 Te di parastin kurd şînwar pitir hêjî caran
 Hilgirên bîra teyne dêgehîn armanc û paran

Tuyî derdnas û çarenusê derdê me xelat
 Tuyî Roja geş a asmanê Kurdistan Rojhelat
 Tuyî şorişgêr xodanê pêncî sala xebat
 Tuyî cangorî hewara Gel û Dîmokrat

Li çar late benda dijmin ji pême piçand
 Te toxîbê dagirkera di nav axa mede helweşand
 Te bi tovê jîna Azad carek dî Gel bi heve komand
 Te pirs û bizava azadîxwaziya me bi cîhan ragehand
 Te pê nasa û lénivîska mejogohara şikand û dirand

Araratê bilindî dost û dijmin baş dizanê
 Serxwebun dixwazî ji bo hemî Gelên cîhanê
 Li bextiyarî, zaza, loristan û hemî kirmancistanê
 Teyên danay binêşên komara Dîmokrat a Kurdistan

Neşem bêjim Rêber kî kiye, kî çiyê
 Lê ez dizanim cihê te venegirtiye
 Gel pezê bê şivane, Gurg navketiye
 Dewla serê rêxira û rêberên diye

Kurê Gel tu bi nemirî buy û namirî
 Gelê kurd tu di xwîna xo têkil kirî
 Yê te danay û gotî, yê te kirî û birî
 Peyman û Soze em Kurd dê beyn serî

N. Ergoşî
 Berlina Rojava
 1979

"YA KURDISTAN YA NEMAN"!

M. MUSTAFA BARZANÌ

Di 11 mîn sala koçkirina serokê netewî M. BARZANÌ de, em wî bi dil û can ténin bîra xwe, rêza xebat û tekoşîna wî digrin, herweha jî rêça wî ji bona damezrandina Kurdistanekî azad û serbixwe ji xwe re dikin rêber. Bingeha xebata tevgera rizgarîxwaza netewa Kurd ku wî danî, di roja me de seranserê Kurdistanê de ges û xwirt dibe